

КОРДОН

лінія безпеки

№1 2016

справа честі

ПРОСТА РОБОТА НЕ ДЛЯ МЕНЕ

стор. 24

технології

БРОНЬОВАНЕ СЕРЦЕ

стор. 30

ракурс

МУЗБАТ ЗАРЯДЖАЄ

стор. 44

КОМПЕТЕНТНО

ВУАЛЬ НОВОЇ ПРОПАГАНДИ

стор. 50

актуально

СТОП- ДИВЕРСАНТ

стор. 12

НАШІ

стор. 20

КОРДОН

Центральний друкований орган
Державної прикордонної служби України
№1 (107) 2016

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:
Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:
Дмитро СЛИВНИЙ
E-mail: sd-media@ukr.net

**РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ
ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ
У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:**
Олександр МАЛИШУ
Антоніні ПТИЦІ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:
Тетяна ФІЛІПЕНКО
Наталія УСТЬЯНЦЕВА

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:
Леся МЕДВЕДЕНКО

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:
ПП «Видавництво «Фенікс»

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ:
Людмила ДЬОМІНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

В журналі розміщені
ФОТОГРАФІЇ:
Сергія ГУДАКА
Миколи ЗОРИКА
Миколи ЛАЗАРЕНКА
Михайла МАРКІВА
Валерія ОЛІЙНИКА
Михайла ПАЛІНЧАКА
Дмитра СЛИВНОГО

Виготовлено: ПП «Видавництво «Фенікс»
03680, м. Київ, вул. шутова, 13-Б.
Тел.: 501-93-01

Наклад: 3504 примірники.

Підписано до друку: 15.02.2016

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ№9070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися
редакцією, не редагуються
та не повертаються. Думки авторів
публікацій журналу не завжди
збігаються з позицією редакції.
Відповідальність за достовірність
фактів, власних імен та інших
відомостей несуть автори публікацій.
Деякі з фотографій не є прямими
ілюстраціями до текстів. При
використанні матеріалів посилання
на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2016

Фото на обкладинці Андрія БАБКІНА

- 4 урок мужності**
ГАРАНТІЯ ПРІОРИТЕТУ
- 6 колегія**
КУРСОМ РЕФОРМ
- 9 меморіал**
У ПРИКОРДОННІЙ
СІМ'І – НАЗАВЖДИ
- 10 вектор**
АЕРОС–ДПСУ.
МЕМОРАНДУМ ПОРОЗУМІННЯ
- 12 актуально**
STOP–ДИВЕРСАНТ
- 14 загроза**
«СВЯТІ» НЕБЕСА
- 15 фактор**
ПРОЩАВАЙ, ЗБРОЄ
- 16 лінія вогню**
СВИНЦЕВИЙ ЦИКЛОН
- 18 цивільний контроль**
ЛОБІ ГРОМАДИ
- 20 п'єдестал**
НАШІ
- 24 справа честі**
ПРОСТА РОБОТА НЕ ДЛЯ МЕНЕ
- 30 технології**
БРОНЬОВАНЕ
СЕРЦЕ
- 38 у фокусі**
АРТПІДГОТОВКА
- 44 ракурс**
МУЗБАТ ЗАРЯДЖАЄ
- 48 патріот**
ПРАВО НА ЩАСТЯ
БУТИ УКРАЇНЦЕМ
- 50 компетентно**
ВУАЛЬ НОВОЇ ПРОПАГАНДИ:
МАЙБУТНЄ ПОРУЧ
- 54 наш гість**
«ОТ ВІНТА»: РОБИТИ ТЕ,
ЩО ВМІЄШ НАЙКРАЦЕ

ГАРАНТІЯ ПРІОРИТЕТУ

98 років тому відбувся легендарний бій під Крутами у нашій тодішній війні за свободу та незалежність України. Війні проти України, яку розв'язала Росія. Майже століття по тому країна-агресор зі своїми імперськими амбіціями знову створює безпосередню загрозу національній безпеці України і безпеці кожного українського громадянина. Лише пам'ятаючи нашу історію ми зможемо творити своє майбутнє.

У День пам'яті героїв Крут Президент України Петро Порошенко вшанував героїчний подвиг українців, які були розстріляні більшовиками взимку 1918-го року.

Глава держави разом з учасниками АТО та представниками вищих органів влади поклав квіти до Пам'ятного Хреста Героям Крут на Аскольдовій могилі. Учасники церемонії вшанували героїв хвилиною мовчання.

Після цього прозвучав Державний Гімн України, а воїни Почесної варти відсалютували з особистої зброї шістьма залпами та пройшли урочистим маршем.

У своєму зверненні до всіх присутніх на покладанні Президент відзначив: «Сьогодні ми вшановуємо подвиг патріотів Української Народної Республіки, які віддали життя за свободу рідної землі.

Вони є символом нескореного духу молодого покоління українців у боротьбі за власну державу.

29 січня 1918 року старшини та юнкери Першої Київської юнацької школи ім. Богдана Хмельницького разом з бійцями Помічного студентського куреня Січових стрільців – студентами столичних вищих навчальних закладів та гімназістами старших класів мужньо стали на шляху московсько-більшовицької орди, яка йшла на Київ.

Бій під Крутами відбувся майже одразу після проголошення незалежності Української Народної Республіки. Він затримав більшовиків лише на декілька днів. Проте саме героїзм крутян значною мірою дав змогу урядові УНР вперше за понад 150 років добитися міжнародного визнання України на переговорах у Бресті.

Суверенній державі, яка утворилася під час Української революції 1917-1921 років та опинилася віч-на-віч із зовнішніми й внутрішніми ворогами, не судилося вистояти. Це призвело до величезної трагедії, бо у наступні десятиліття комуністичний ре-

29 СІЧНЯ 1918 РОКУ СТАРШИНИ ТА ЮНКЕРИ ПЕРШОЇ КИЇВСЬКОЇ ЮНАЦЬКОЇ ШКОЛИ ІМ. БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО РАЗОМ ІЗ БІЙЦЯМИ ПОМІЧНОГО СТУДЕНТСЬКОГО КУРЕННЯ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ – СТУДЕНТАМИ СТОЛИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ГІМНАЗІСТАМИ СТАРШИХ КЛАСІВ МУЖНЬО СТАЛИ НА ШЛЯХУ МОСКОВСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ОРДИ, ЯКА ЙШЛА НА КИЇВ.

жим червоним терором, голодоморами, репресіями, депортація-ми винищив мільйони українців. Адалі брехнею та лицемірством намагався утримати нас у покорі. Однак не утримав.

Завдяки всенародній єдності та солідарності світової спільноти нині ми даємо рішучу відсіч новій російській агресії. За утвердження ідеалів незалежності та державності проти імперської навали виступили кращі сини Українського народу – гідні нащадки героїв минулого.

Честь їм і шана!

З особливою теплою звертаюся до молодих людей, які за покликом серця стають до лав захисників України, гідно вико-

нують військову присягу. Прийміть мою щирю вдячність за мужність та готовність чесно служити Батьківщині.

Нехай Господь повсякчас охороняє вас.

Слава Україні!

Слава її Героям!»

Цього ж дня Глава держави провів Урок Мужності для ліцеїстів Київського військового ліцею імені Івана Богуна та курсантів вищих військових навчальних закладів України.

У своєму виступі Президент неодноразово звертався до слів українських письменників Євгена Маланюка та Івана Дзюби. Проводив паралелі із сучасними оцінками української армії з боку колишнього командувача військами НАТО в Європі генерала Веслі Кларка та військового експерта з США Філіпа Карбера. Згадав подвиг наймолодших учасників антитерористичної операції на Донбасі – сімнадцятирічного Назара Якубовського з Хмельницька, дев'ятнадцятирічного Артема Пойди, молодшого сержанта, вогнетника 17-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади, родом з Кіровоградщини, вісімнадцятирічного Дмитра Махова, який став кулеметником одного з підрозділів 24-ї окремої механізованої Залізної бригади ім. Данила Галицького.

Верховний головнокомандувач наголосив, що захищаючи Україну від російської агресії, загинули 2269 наших воїнів. Тож і сьогодні стає традицією: в День пам'яті Героїв Крут вшановувати і пам'ять бійців АТО. Як одні, так і інші загинули у боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність нашої держави.

Звертаючись до майбутніх офіцерів Глава держави назвав їх взірцем громадянської та національної самосвідомості, патріотизму і готовності бути гідними продовжувачами славних українських військових традицій. Зі свого ж боку, він дав чітку гарантію – армія завжди буде пріоритетом українського Президента. К

КУРСОМ РЕФОРМ

У центральному апараті ДПСУ відбулося розширене засідання Колегії відомства, де було підведено підсумки оперативно-службової діяльності 2015-го та визначено завдання на поточний рік.

Попри всі складнощі торік Служба справилася із завданнями, визначеними керівництвом держави та українським народом. Про це повідомив, відкриваючи захід, очільник відомства генерал-полковник Віктор Назаренко. Насамперед були успішно реалізовані завдання Мирного плану Президента України, посилення рівня захищеності державного кордону з урахуванням сучасних викликів, базових підходів до реформування сектора безпеки й оборони держави, інтеграції нашої країни до європейського та світового демократичного співтовариства.

Прикордонне відомство працювало за надзвичайно динамічної та складної обстановки. Наші підрозділи брали активну участь в охороні кримського напрямку та в антитерористичній операції. Загалом в АТО були задіяні понад 15 тисяч вартівних рубежу. На превеликий жаль, 67 на-

ших побратимів загинули, 406 отримали поранення, шестеро вважаються зниклими безвісти. При цьому за активної участі відомчої внутрішньої безпеки та за допомогою волонтерів на території, що наразі підконтрольна незаконним збройним формуванням, вдалося знайти тіла п'яти

Відомство розпочало формування нового іміджу прикордонника – високоморального та компетентного захисника держави, якому довіряють громадяни.

прикордонників, вивезти їх та передати рідним для поховання. Жоден військово-службовець відомства зараз не перебуває в полоні проросійських бойовиків.

Окреслюючи основні минулорічні здобутки, Віктор Назаренко відзначив, що

Службі вдалося відійти від гонитви за показниками і сконцентрувати зусилля на виявленні та ліквідації злочинних схем, притягненні до відповідальності їхніх організаторів. Так, протягом 2015 року через державний кордон, адміністративну межу з АР Крим і лінію зіткнення

пропущено 80 млн осіб та 20 млн транспортних засобів. Виявлено майже 2 тис. кримінальних і припинено 53,8 тис. адміністративних правопорушень. Накладено штрафів на загальну суму понад 28 млн гривень. Виконано понад 10 тис. дору-

чень правоохоронних органів, за якими виявлено понад 100 розшукуваних осіб. Після підключення до баз Інтерполу протягом п'яти місяців реалізовано 325 доручень стосовно осіб, які перебували у міжнародному розшуку.

Крім того, затримано 1,8 тис. незаконних мігрантів, не пропущено в Україну 13,7 тис. потенційних нелегалів. Виявлено та вилучено 932 од. зброї, 177 тис. боєприпасів, 182 кг вибухівки, 218 кг наркотичних та психотропних речовин. Припинено 7 тис. спроб незаконного переміщення товарів на суму 723 млн гривень.

Морська охорона оглянула понад 1,5 тис. суден, з них 75 було затримано. Військовослужбовці здійснили

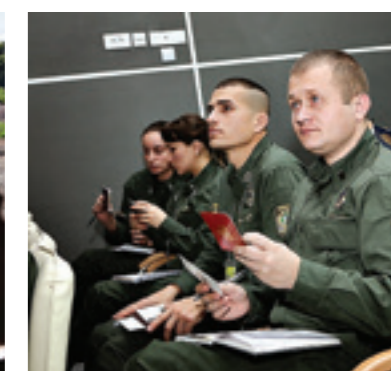
шість пошуково-рятувальних операцій, врятувавши шість суден та 36 осіб.

Разом з тим, відомство продовжило системно розвиватися у межах загальної реформи національного сектора безпеки та оборони. Прикладом цього стала схвалена Урядом Стратегія розвитку служби до 2020 року. Завершено розробку Державної програми облаштування і реконструкції кордону до 2020 року. Поряд з цим реалізується План інженерно-технічного облаштування кордону з Російською Федерацією. Окрім того, наше відомство цілком виконало завдання в рамках лібералізації візового режиму ЄС для України.

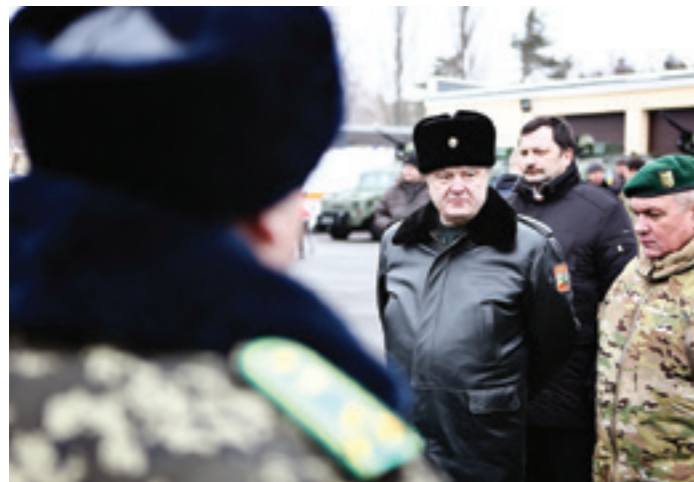
Державна прикордонна служба активно залучала міжнародну допомогу.

Загалом реалізовано 24 спільні проекти на загальну суму 945 млн гривень, а це – забезпечення автомобільною та інженерною технікою, тепловізорами, засобами зв'язку, спорядженням та екіпіруванням тощо. Нині з іноземними партнерами вже узгоджено 27 проектних пропозицій.

Відомство нарощувало потенціал Морської охорони та прикордонної авіації. За сприяння Уряду у грудні відомчий авіапарк поповнився сімома легкими економічними патрульними літаками «Даймонд». Опрацьовано концептуальне бачення подальшого розвитку морської та авіаційної складової. Тривала робота з розвитку системи висвітлення надводної обстановки.

Протягом у Службі приділялася значна увага оптимізації організаційної структури. Реорганізовано всі регіональні управління, оптимізовано мобільні та оперативні бойові підрозділи, реформовано відомчі навчальні заклади, створено Краматорський загін, розгорнуто додаткові відділи прикордонної служби та комендатури швидкого реагування.

кордонне відомство першим у державі започаткувало з американськими колегами пілотний проект під назвою «Віклики тисячоліття». Ще одним надзвичайно важливим досягненням минулого року стали кардинальні зміни у системі підготовки та роботи з персоналом. Відомство розпочало формування нового іміджу

алізації прикордонної житлової програми передбачено 200 млн гривень. Загалом же за результатами засідання Колегії прийнято рішення, що 2016 року Державна прикордонна служба продовжуватиме системно реформуватися. Серед основних напрямів діяльності та завдань: розвиток інтегрованого управління безпекою кордону з

У 2015 році Служба зберегла завойовані позиції, гідно виконала визначені завдання, створивши при цьому підґрунтя для подальшого розвитку.

У своєму виступі на відомчій Колегії генерал-полковник Віктор Назаренко особливо акцентував на системній боротьбі з корупцією та іншими проявами протиправної діяльності на кордоні. Лише торік ДПСУ здійснила понад 2 тисячі службових розслідувань та перевірок, за результатами яких 3,5 тисячі осіб притягнуто до дисциплінарної та адміністративної відповідальності, а стосовно 123 прикордонників відкрито кримінальні провадження.

Водночас проводилася активна профілактична робота серед подорожуючих, які досить часто самі провокують прикордонників, пропонуючи їм неправомірну вигоду. Для цього використовувалися можливості ЗМІ та Інтернет-ресурсів тощо. Як позитив можна відмітити зростання числа відмов прикордонників від запропонованих коштів. За минулий рік зафіксовано 275 таких випадків, з яких 70% припало на друге півріччя.

Боротися з корупційними проявами нам активно допомагають і міжнародні організації (МОМ, офіс НАТО в Україні). Наразі спільно з цими поважними інституціями Держприкордонслужба завершує створення інтегрованої системи запобігання корупції. Окрім того, при-

кордонника – високоморального та компетентного захисника держави, якому довіряють громадяни. У цьому контексті слід згадати пілотний проект «Нове обличчя кордону» на базі ОКПП «Київ». Сьогодні його учасники успішно несуть службу в аеропортах «Жуляни» і «Гостомель».

Водночас відомство працює над посиленням мотивації персоналу, завдяки чому вдалося підвищити грошове забезпечення прикордонників. Щоправда, поки що до рівня зарплат, які торік отримували військовослужбовці Збройних Сил і Національної Гвардії. Наразі Адміністрація Держприкордонслужби спільно з Урядом та керівництвом МВС працює над усуненням диспропорції у грошовому забезпеченні наших воїнів порівняно з іншими силовиками.

Попри обмежене фінансування, Служба зробила суттєвий поступ в будівництві житла. На виділені 60 млн гривень придбання готового житла видалося надто затратним, натомість було відновлено будівництво заморожених об'єктів. У такий спосіб минулого року Службі вдалося здати 378 квартир та 146 кімнат. Це вагомий результат, який, безумовно, буде розвинений і 2016 року, адже бюджетом для ре-

урахуванням досвіду країн Євросоюзу, підвищення рівня боездатності підрозділів, комплексна протидія організованим формам транскордонної злочинності, підняття рівня довіри населення до вартових рубежів. Крім того, триватимуть заходи з інженерно-технічного облаштування кордону, реалізовуватимуться діючі та будуть започатковані нові відомчі пілотні й міжнародні проекти, а також здійснюватиметься забезпечення соціальних гарантій прикордонників і членів їхніх сімей.

– Як керівник відомства можу впевнено сказати, що у 2015 році Служба зберегла завойовані позиції, гідно виконала визначені завдання, створивши при цьому підґрунтя для подальшого розвитку, – резюмував генерал-полковник Віктор Назаренко. – Тож хочу подякувати за напружену працю усьому особовому складу – від солдата до генерала!

На підтвердження своїх слів Голова Держприкордонслужби вручив державні нагороди та відзнаки Верховної Ради України військовослужбовцям, зокрема й тим, хто виконував завдання в районі проведення антитерористичної операції на сході країни. К

Андрій ГЕРАСИМКІВ

У ПРИКОРДОННІЙ СІМ'І – НАЗАВЖДИ

У Західному регіональному управлінні ДПСУ відкрили меморіальну дошку Андрію Кузьменку, усім відомому як Кузьма Скрябін. Рік тому відомий співак трагічно загинув.

У заході взяли участь батьки Андрія, друзі співака, Голова прикордонного відомства Віктор Назаренко, керівництво та військовослужбовці регіонального управління. Увічнити пам'ять про Андрія Кузьменка прикордонники вирішили не випадково, адже він був їхнім великим другом. У 2006 році співак взяв участь у зйомках програми «Західний кордон». На Закарпатті, у Чопському загоні, Кузьма провів один день у ролі прикордонника. Тоді ж співак написав однойменну пісню, яка нині є своєрідною візитівкою регіонального управління, та випустив до неї кліп.

Слова з цієї пісні викарбовано на меморіальній дошці, яка була встановлена в актовій залі Західного регіонального управління Держприкордонслужби у Львові.

«Відкриваючи меморіальну дошку на честь Андрія Кузьменка, ми підтверджуємо, що він назавжди залишається у нашій прикордонній сім'ї – зазначив під час заходу керівник прикордонного відомства Віктор Назаренко.

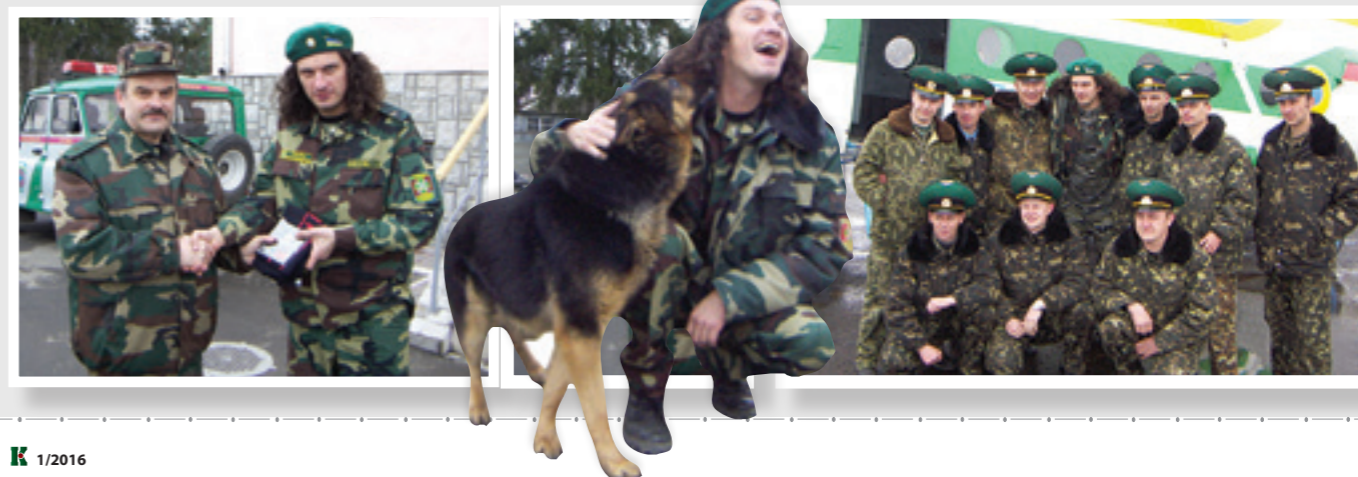
Окрім західної, Андрій бував і на інших ділянках українського кордону. Так, у 2010-му на Харківщині Андрій Кузьменко спробував себе у ролі ведучого програми «Кордон держави». Саме це ексклюзивне відео, яке не вийшло в ефір, презентували на заході у Львові.

Після агресії Росії та подій на сході України Кузьма неодноразово без розголосу приїжджав до військових у зону АТО. Не шкодуючи ані часу, ані грошей, він підтримував воїнів. Встиг об'їхати прикордонні підрозділи практично по всій лінії фронту.

Щирі слова вдячності прикордонники адресували батькам та дружині Андрія. «Мене завжди вражали повна відсутність у нього зіркової хвороби, шалена працездатність та активність. Ви виховали справжнього сина своєї землі, патріота, яких зараз бракує. Дякуємо і дружині Світлані, яка тепер продовжує справу чоловіка. Кожну хвилину свого життя Кузьма намагався зробити світ кращим» – підкреслив Віктор Назаренко.

До речі, Кузьма брав участь в у розробці дизайну нагороди для воїнів АТО. Замість сина особливу відзнаку «Захиснику кордонів батьківської землі» прикордонники разом з громадською організацією «Всеукраїнський союз захисників кордону батьківської землі» вручили батьку Віктору Кузьмичу під час концерту пам'яті Андрія Кузьменка, що відбувся минулого року в Києві. К

Андрій ДЕМЧЕНКО

АЕРОС-ДПСУ МЕМОРАНДУМ ПОРОЗУМІННЯ

ЗАХИСТ УКРАЇНИ – БЕЗПЕКА СВІТУ

Протягом минулого року в рамках Плану заходів щодо інженерно-технічного облаштування українсько-російського кордону Адміністрація ДПСУ налагоджувала співпрацю з американськими колегами. Робочі групи як в Україні, та і в США вивчали напрямки співробітництва. Результатом стало підписання Меморандуму про порозуміння між Всесвітньою корпорацією «Аерос» та Адміністрацією Державної прикордонної служби України в рамках реалізації проекту щодо розгортання інтегрованих систем спостереження на державному кордоні України.

Встановлені документом загальні умови стануть основою співпраці прикордонного відомства з компанією, яка є одним зі світових лідерів галузі. Сторони домовилися спільно працювати над розбудовою систем оптико-електронного спостереження сухопутної ділянки кордону. Зокрема, «Аерос» постачатиме обладнання та виконуватиме роботи в рамках розбудови системи висвітлення надводної обстановки для раннього виявлення загрози на морській ділянці кордону, модерні-

«Аерос» є виробником, інтегратором та постачальником передових оборонних комплексів і систем захисту кордону (дирижаблі, аеростати, системи раннього спостереження (Elevated Early Warning Systems), обладнання для моніторингу та військової техніки, вогнепальної зброї та комплектуючих.

зації інтегрованих інформаційних і телекомунікаційних систем.

Коментуючи цей документ, Голова Держприкордонслужби Віктор Назаренко підкреслив, що ця подія має величезне значення не лише для Служби, але і для України, і для європейської безпеки в регіоні: «Спільно з колегами з «Укроборонпрому» ми розробили проект, результатом якого стало підписання меморандуму порозуміння з корпорацією «Аерос», відомою своїми розробками систем попереднього ви-

явлення засобів ураження і рухомих об'єктів на державному кордоні та морській ділянці. Я впевнений, що за допомогою наших партнерів ми зробимо морські кордони абсолютно контрольованими і продовжимо цю роботу і на сухопутній ділянці».

уважив Ігор Пастернак. В рамках проекту українським прикордонникам буде передано систему спостереження, яку встановлять на Азовському узбережжі. Як підкреслив генеральний директор «Аероса», обладнання було розроблено з урахуванням особливостей

Щодо процедури надання технічної допомоги заступник директора ДП «Спецтехноекспорту» Владислав Бельбас зауважив: «Важливо, що постачання першої системи відбувається з використанням механізму державних гарантій, прийнятого лише в бюджеті 2015 року. Це новий

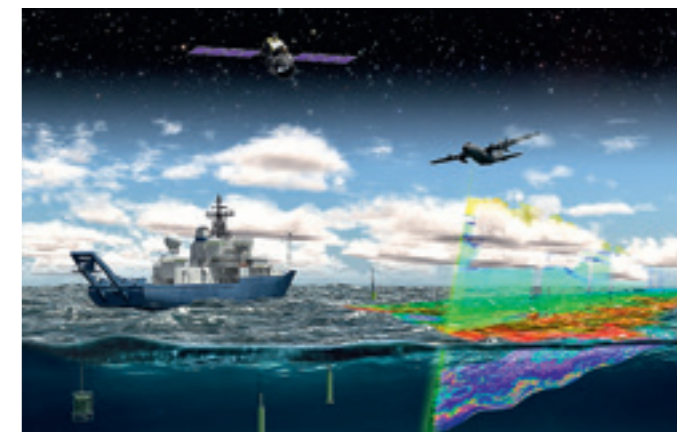
“ Сторони домовилися спільно працювати над розбудовою систем оптико-електронного спостереження сухопутної ділянки кордону.

У свою чергу, генеральний директор корпорації «Аерос» Ігор Пастернак розповів, що прийнятий Акт допомоги США Україні на 2016 рік в сфері протистояння агресії з боку Росії та проросійських сепаратистів, наслідком якого стала співпраця з українськими силовими структурами і, зокрема, Держприкордонслужбою, передбачає сприяння в укріпленні українського кордону. «Це питання і американської безпеки в тому числі, адже захист України відображається на безпеці усього світу. Кошти, які було виділено в рамках Акту, призначені саме для підсилення кордонів України і це лише початок, далі буде довготривала співпраця» – за-

конкретної ділянки, на якій воно буде використовуватися. Щодо технічних характеристик, найважливіше, що це обладнання водночас контролює повітря, воду і землю, здатне утримувати до 200 цілей одночасно, розпізнавати їх на відстані 70 км, а отже попереджати про небезпеку і тим самим рятувати життя людей. Учасники зустрічі повідомили, що першу систему спостереження вже відвантажено і вона – на шляху до України. Ця система стане першим прикладом співпраці між українськими прикордонниками і представниками американської промисловості цієї галузі. Більше того, сторони переконані, що це лише початок масштабного проекту.

інструмент, який означає, що наша компанія реалізує проект власним коштом, а в майбутньому ДПСУ здійснить взаєморозрахунки з нами, гарантом чого і виступає держава. Реалізуючи першою таким проектом за допомогою цього механізму, Держприкордонслужба підтверджує свою готовність до новаторства та відповідність вимогам часу». На цей момент підписано договір на поставки однієї системи спостереження, але Держприкордонслужбою ухвалено програму розвитку обороноздатності держави, якою передбачено подальше постачання такого обладнання. Отже на 2016 рік заплановано продовжити поставки. К

Леся МЕДВЕДЕНКО

СТОП-ДИВЕРСАНТ

Обрав долю сепаратиста – живи в своїй «республіці» і чекай неминучого покарання, не варто прискорювати події, не треба намагатися вислизнути з невідконтрольної території, принаймні в Україну. Що, Росія теж не поспішає приймати? Тут вже, як кажуть, вибачте, а чого ви хотіли?..

5 січня в районі Станиці Луганської у ході реалізації оперативної інформації прикордонники виявили громадянина України. Він слідував з Луганська до Старобільська, оминаючи визначені пункти для перетинання лінії розмежування. Документів, що посвідчують особу в чо-

ловіка не було. Натомість він мав ксерокопії паспорта та диплома про отримання освіти. Фільтраційні заходи дали можливість встановити, що затриманий намагався перетнути лінію розмежування поза КПВВ «Станично-Луганське», оскільки до цього начебто проходив службу в незаконних збройних формуваннях.

13 січня увечері прикордонники Краматорського загону виявили на напрямку населеного пункту Олександрівка рух групи осіб у кількості до п'яти осіб. Невідомі наблизились до позицій блокпоста «Мар'їнка». Для зупинки «мандрівників» військовослужбовці ЗСУ здійснили декілька попереджувальних пострілів зі стрілецької

зброї, після чого група осіб повернулася на неконтрольовану територію.

Ще одну громадянку України, можливо причетну до діяльності незаконних збройних формувань, прикордонники затримали на блокпості «Верхньоторецьке». Під час проведення поглибленого огляду автомобіля «ГАЗ» за пасажирським сидінням було виявлено штамп так званого «Міністерства освіти і науки ДНР». Зазначену громадянку та штамп передано представникам зведеної мобільної групи.

31 січня в контрольному пункті в'їзду – в'їзду «Мар'їнка» прикордонний наряд затримав громадянина України, який підозрюється у причетності до шпигунської діяльності на користь незаконних збройних формувань. Попередню інформацію надали співробітники СБУ. Зазначений громадянин прямував на неконтрольовану територію автомобілем «ГАЗ». У ході обшуку оглядова група виявила документацію щодо військових, які перебувають в зоні проведення АТО. Затриманого передали співробітникам СБУ. Також на блокпосту «Верхньоторецьке» прикордонники Краматорського загону затримали громадянку України, яка за попередніми даними причетна до фінансування незаконних збройних формувань. Під час огляду в жінки виявили документи, видані незаконними формуваннями на проведення підприємницької діяльності на неконтрольованій території. Громадянку передали представникам зведеної мобільної групи.

5 лютого групу диверсантів противника завернули прикордонники Донецького загону. Рух ДРГ виявили близько 21:00 за допомогою тепловізора в районі Піщевика. П'ятеро найманців пробиралася до позицій військовослужбовців ЗСУ. Інформацію одразу передали військовим, які вогнем зі стрілецької зброї змусили ворога повернути назад.

Ворог виявився настільки зухвалим, що посеред білого дня, близько 15:00, наблизився на відстань 200 метрів до блокпоста «Мар'їнка».

Відступаючи, диверсанти відкрили вогонь у відповідь. Ніхто з українських захисників не постраждав.

Того ж дня на блокпосту «Нелипівка» під час перевірки документів пасажирів рейсового автобуса правоохоронці затримали громадянина України, який згідно з базами правоохоронців розшукується за причетність до діяльності бойовиків. Затриманого передали представникам поліції.

7 лютого у КПВВ «Станично-Луганське», де здійснюється пропуск громадян у пішому порядку, прикордонники Луганського загону спільно зі співробітниками СБУ виявили громадянку України, яка підозрюється в причетності до діяльності НЗФ.

За три дні у поле зору прикордонників та військовослужбовців ЗС України, знов потрапила ДРГ російсько-терористичних військ.

Ворог виявився настільки зухвалим, що посеред білого дня, близько 15:00, наблизився на відстань 200 метрів до блокпоста «Мар'їнка». Один невідомий в камуфльованому одязі рухався з невідконтрольної території. У нього в руках був предмет, схожий на РПГ. Українські прикордонники та військові відкрили попереджувальний вогонь, після чого особа відступила до лісосмуги, у якій знаходилися ще четверо терористів. Аби не допустити провокацій та забезпечити громадян з 14:50 до 15:10 пропуск осіб на КПВВ «Мар'їнка» тимчасово припинили.

12 лютого прикордонники Луганського загону зупинили в районі населеного пункту Золоте громадянку України, яка перетнула лінію розмежування поза встановленим пунктом пропуску. Під час перевірки у затриманої виявили паспортні та інші документи ще восьми громадян України, які мешкають на невідконтрольній території. Зазначену громадянку передали представникам СБУ. **к**

«СВЯТІ» НЕБЕСА

Хочете звернутися до Всевишнього з одним простим запитанням: коли закінчиться війна? Будьте уважними, ви можете отримати реальну користь від свого звернення – приміром, вгледіти ворожий безпілотник. Вони регулярно працюють над українськими позиціями на користь НЗФ.

Так, **1 січня** під час патрулювання місцевості в районі проведення антитерористичної операції прикордонники близько тисячі метрів два безпілотні літальні апарати, про що одразу ж поінформували взаємодіючі підрозділи ПС ЗСУ.

2 січня БПЛА виявлено на Луганщині. Дрон виконував політ на висоті близько тисячі метрів. За цим фактом прикордонники також поінформували вояків ПС ЗСУ.

4 січня на Донеччині прикордонний наряд зафіксував політ безпілотного літального апарата на напрямку н.п. Зоря.

5 січня ворожий безпілотник та реактивний літак засвітилися на адмінмежі з тимчасово окупованою АР Крим. «Зелені кашкети» зафіксували польоти вздовж адміністративної межі над територією пів-

острова навпроти ділянок відділів «Червоний Чабан» та «Генічеськ».

8 січня схожу картину, щоправда з двома пілотованими літаками, спостерігали прикордонники Бердянського загону. А ще через два дні над півостровом вздовж лінії розмежування літали два безпілотники. Їх виявив персонал відділів «Чонгар» та «Благовіщенка».

11 січня над адміністративною межею з Кримом знову пройшовся російський літак.

Далі впродовж місяця тенденція залишалася практично незмінною. Майже щодня на всій протяжності лінії зіткнення агресор здійснював повітряну розвідку. На адмінмежі з окупованим Кримом ворог піднімає у небо здебільшого літаки та гелікоптери. Тим часом на лінії зіткнення працюють безпілотники. **к**

МАЙЖЕ ЩОДНЯ НА ВСІЙ ПРОТЯЖНОСТІ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ АГРЕСОР ЗДІЙСНЮВАВ ПОВІТРЯНУ РОЗВІДКУ.

ПРОЩАВАЙ, ЗБРОЄ

Кожен подібний випадок рятує чиєсь життя, адже саме такі схованки є серйозною загрозою у гібридній війні. Не дати ворогові вистрілити в спину – важливе тактичне завдання, тому охоронці рубежу не покладаючи рук шукають такі загрози і, як показує практика, не без успіху.

5 січня в селищі Ясногірка Донецької області на території колишньої ферми співробітники оперативно-розшукового відділу Краматорського прикордонного загону спільно зі співробітниками Національної поліції виявили сховок з гранатами РГД та Ф-1, патронами різного калібру, запалами УЗРГМ та ручними протитанковими гранатометами. Виявлені боєприпаси та зброю вилучили встановленим порядком та передали компетентним органам.

9 січня у контрольному пункті в'їзду – виїзду «Чонгар» службовий собака прикордонників виявив пневматичний пістолет та 150 куль до нього. 18-річний житель Лисичанська прямував на тимчасово окуповану територію АР Крим пішки та приховав зброю, на яку не мав документів, серед особистих речей. Пістолет марки «MP-654K» та кулі вилучили, на порушника склали адмінпротокол за ст. 191 ч. 1 КУпАП «Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів».

12 січня на КПВВ «Чонгар» прикордонники Бердянського загону під час перевірки автомобіля «Сангйонг», який прямував до АР Крим, виявили 50 мисливських набоїв калібру 12 та 16 міліметрів, а також 51 набій до пристрою для відстрілу гумових куль калібру 9 міліметрів.

Небезпечну посылку виявили **14 січня** прикордонники Луганського загону та працівники фіскальної служби на контрольному посту «Лисичанськ» під час пе-

ревірки однієї з вантажівок. У пакунку були димова шашка та 58 набоїв калібру 7,62 мм до АКМ.

А от **28 січня** прикордонники Краматорського загону натрапили на гранату РГД-5. Кілька автомобілів з вантажем риби «зелені кашкети» затримали неподалік контрольного пункту в'їзду – виїзду «Зайцеве». Під час перевірки транспортних засобів на один із них – «Рено Трафік» – спрацював службовий собака. У результаті огляду авто під сидінням пасажирки правоохоронці виявили приховану гранату. Небезпечну знахідку вилучили та поінформували за цим фактом Артемівський відділ Національної поліції в Донецькій області. **к**

ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ОДИН ІЗ НИХ – «РЕНО ТРАФІК» – СПРАЦЮВАВ СЛУЖБОВИЙ СОБАКА. У РЕЗУЛЬТАТІ ОГЛЯДУ АВТО ПІД СИДІННЯМ ПАСАЖИРА ПРАВООХОРОНЦІ ВІЯВИЛИ ПРИХОВАНУ ГРАНАТУ.

СВИНЦЕВИЙ

Агонія, істерія, сезонне загострення, чи все ж таки підготовка до подальшого наступу. Збагнути «тонку» російську душу ворога вкрай складно. На полі інформаційних баталій теж не все зрозуміло, допоки одні планують зустрічати новий 2017 рік у звільнених містах під українськими прапорами, інші діляться інформацією з перевірених джерел про те, що польоти російської авіації у Сирії — лише підготовка до масштабної повітряної операції в Україні. Так чи інакше напруга на лінії зіткнення аж нітрохи не знижується. Прикордонники регулярно вдаються до припинення пропуску на тому чи іншому КПВВ через загрозу для мирних мешканців регіону.

3окрема, **22 січня** незаконні збройні формування здійснили провокативний обстріл зі стрілецької зброї блокпоста «Золоте», на якому несуть службу прикордонники та військовослужбовці ЗСУ. Обстріл вівся з району населеного пункту Первомайськ, що на непідконтрольній території. У відповідь українські військові вогонь не відкривали. Постраждалих немає.

Того ж дня в районі населеного пункту Петрівка (Донецька обл.), прикордонний наряд під час здійснення моніторингу ділянки відповідальності Краматорського загону виявив розтяжку з гранатою РГД-5.

24 січня на околиці населеного пункту Петрівка правоохоронці виявили сховок з боєприпасами. Прикордонники Краматорського загону діяли за оперативною інформацією співробітників ВКР СБУ спільно з оперативно-слідчою групою Артемівського відділу поліції та саперним підрозділом Костянтинівського відділу ДСНС. Також до пошуку були залучені прикордонні службові собаки. У схроні зловмисники намагалися приховати чотири протипіхотні міни МОН-50, набойі калібру 7,62 мм і 5,45 мм, корпуси та запал до гранати Ф-1 та дві тротилі шашки. Небезпечні знахідки сапери знешкодили на місці виявлення.

28 січня з напрямку Олександрівка, що на неконтрольованій території, російські найманці здійснили провокаційні обстріли з АГС-17 та БМП позицій КПВВ «Мар'їнка». Також з боку бойовиків відбувалися провокаційні обстріли зі стрілецької зброї блокпоста «Золоте». Постраждалих серед українських захисників немає.

30 січня з напрямку Горлівки бойовики обстріляли з міномета позиції блокпоста «Майорське», на якому несуть службу прикордонники та військовослужбовці ЗСУ. Постраждалих серед прикордонників немає.

З **третього лютого** пропускну операції в КПВВ «Зайцеве» довелося тимчасово призупинити. Таке рішення було прийняте під час наради, ініційованої Донецькою військово-цивільною адміністрацією з керівництвом штабу АТО та представниками правоохорон-

них органів. В першу чергу, це було пов'язано зі збільшенням провокаційних обстрілів з боку російських найманців та загрозою для життя і здоров'я мирних жителів, які перетинають лінію розмежування. Водночас Держприкордонслужба посилила роботу інших КПВВ додатковими прикордонними нарядами, через прогнозоване збільшення на них пасажиро-транспортного потоку.

4 лютого на Донецькому напрямку з неконтрольованої території бойовики здійснили провокаційний обстріл зі стрілецької зброї позицій блокпоста «Березове». Серед українських захисників постраждалих немає.

5 лютого порушення з боку НЗФ режиму припинення вогню прикордонники зафіксували поблизу КПВВ «Мар'їнка». Близько 21:30 бойовики відкрили вогонь з АГС-17. Гранати розірвалися в безпосе-

ЦИКЛОН

редній близькості від контрольного пункту. На щастя, обійшлося без постраждалих серед охоронців рубежу.

9 лютого ситуація повторилася, щоправда тепер біля КПВВ перебували цивільні, до того ж з дітьми. Прикордонники одразу організували евакуацію населення, аби не допустити жертв серед людей. На щастя, ніхто з громадян, які знаходилися в КПВВ, не постраждав. Обстріл та евакуація громадян зафіксовано камерами відеоспостереження контрольного пункту.

10 лютого близько 8-ї ранку на напрямку контрольного пункту в'їзду – виїзду «Мар'їнка» в «сірій зоні» підірвався автомобіль «Фольксваген Транспорт» з цивільними особами. Прикордонний наряд, який ніс службу на крайньому блокпосту, спостерігав, як цивільний автомобіль виїхав на

узбіччя, скоріш за все, намагаючись оминати загальну чергу. Відстань до українського блокпоста становила близько 700 метрів. Авто рухалось з території, підконтрольної бойовикам. Виїхавши на узбіччя, транспортний засіб підірвався на невідомому вибуховому пристрої. Прикордонники одразу викликали карету швидкої та поінформували за даним фактом СБУ, ЗСУ та ДСНС. За попередніми даними, в мікроавтобусі перебували п'ятеро громадян, двоє з них загинули на місці, а один зазнав тяжких поранень. Проте після приїзду бригади медиків та транспортування тяжкопораненого в медичний заклад Курахового, він помер від отриманих травм. Інші деталі трагедії встановлюються.

11 лютого ввечері, близько 22-ї години, з напрямку Олександрівки на КПВВ «Мар'їнка» знову прилетіли ворожі грана-

ти з АГС-17. Вони розірвалися за декілька метрів від контрольного пункту. Крім того, терористи застосовували стрілецьку зброю. У відповідь вогонь не відкривався. На щастя, в цей час у КПВВ не було цивільних осіб.

12 лютого близько 15:30 російські найманці здійснили провокативний обстріл контрольного поста «Золоте», що в Луганській області. Вогонь вели зі стрілецької зброї. На провокацію терористів прикордонники не піддалися, вогонь у відповідь не відкривали. Ніхто з військовослужбовців не постраждав.

13 лютого під ворожий снайперський та мінометний вогонь з боку Олександрівки знов потрапив блокпост «Мар'їнка». Постраждалих серед українських захисників немає. **13**

Дмитро СЛИВНИЙ

ЛОБІ ГРОМАДИ

В тандемі з Адміністрацією Держприкордонслужби функціонує колегіальний виборний орган – Громадська рада. Її діяльність хоча і малопомітна, проте ефективна. Будучи механізмом громадського контролю, це чи не єдина в Україні рада, яка влаштовує виїзні засідання в регіонах, де, на думку її представників, є потреба підключитися і довести до керівництва відомства своє бачення, думку незалежних експертів щодо вирішення наявних проблем. Допомагає вона не лише у глобальних справах. Рада опікується і військовослужбовцями, і цивільними працівниками відомства, які, звертаючись до неї, сподіваються бути почутими і зрушити стіну байдужості чи бюрократичних перепон, перед якими опинилися.

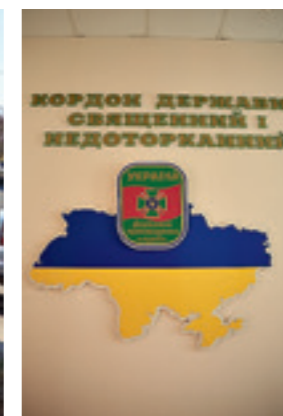

У Громадській раді працюють активні, небайдужі люди, які виносять на засідання чимало нагальних питань, подають керівництву Державної прикордонної служби пропозиції щодо їх вирішення не лише на відомчому, а й на державному рівні. Торік відбулося сім засідань, чотири з них – на місцях, і три – виїзні. Що стосується останніх, то фахівці їздили в Азово-Чорноморський напрям, де з'ясували, як на нових пунктах пропуску розмістилися військовослужбовці з Криму, а також до кінологічного навчального центру у Великих Мостах, де готуються мобілізовані прикордонники як резерв для зони АТО. Побували й у Східному регіональному управлінні, де ознайомилися з підготовкою особового складу

До нас звертаються, а ми допомагаємо в межах компетенції. У людей виникає багато поточних питань, трапляються і нерегульовані законодавчо, але завжди є можливість, зібравшись до купи, знайти колективний спосіб їх розв'язання на благо людини, на благо Служби.

до виконання завдань з охорони кордону в осінньо-зимовий період. Члени ради зустрілися з особовим складом регіонального управління, Харківського загону, новосформованого підрозділу швидкого реагування. Також перевірили стан справ на ВПС «Гоптівка», де втілюється в життя проєкт облаштування українсько-російського кордону «Стіна». За словами керівника

ради Володимира Бідаха, є необхідність діяти саме таким чином: «Адже інформація має властивість, доходячи до вищих чинів, ставати «красивішою», бо доповідачі по команді намагаються, як кажуть, згладити гострі кути дійсності. Ми, як неупереджені очевидці, маємо можливість достукатися безпосередньо до керівництва, розповісти про все, як є».

Громадська Рада при Адміністрації Державної прикордонної служби України є постійним діючим колегіальним виборним консультативно-дорадчим органом, тобто органом, створеним як цивільний контроль за погодженням вирішення питань реалізації державної політики. Це об'єднання покликане забезпечувати участь громадян в управлінні державними справами, контролювати діяльність центрального апарату відомства, налагоджувати його ефективну взаємодію з громадськістю, враховувати суспільну думку під час формування та реалізації державної політики.

Склад Громадської Ради затверджується на установчих зборах шляхом рейтингового голосування за кандидатури, які добровільно оголосили про бажання брати участь у її роботі та внесені інститутами громадянського суспільства. До цього органу можуть бути обрані представники громадських, релігійних, благодійних організацій, професійних спілок та їхніх об'єднань, творчих спілок, асоціацій, організацій роботодавців, недержавних засобів масової інформації та інших невіднесених товариств і установ. До теперішнього складу громадського об'єднання ДПСУ входять 36 уповноважених осіб.

За напрямками діяльності при Громадській Раді функціонують наступні комісії: нормотворчої роботи та експертизи; соціального захисту, гендерної та гуманітарної політики; по роботі з органами місцевого самоврядування та взаємодії із засобами масової інформації та інститутами громадянського суспільства; військово-патріотичного виховання та збереження і охорони культурної спадщини.

З-поміж інших важливих питань на своїх засіданнях Громадська рада, зокрема, проводила експертизу діяльності Адміністрації та обговорювала механізми удосконалення контролю за дотриманням законодавства із запобігання й протидії корупції серед особового складу ДПСУ. Брала участь у реформуванні правової бази діяльності органів відомства з урахуванням європейських та євроатлантичних критеріїв, приведенні законодавства відповідно до міжнародних стандартів і рекомендацій Ради Європи. За круглим столом представники виборного органу обговорили і подали свої пропозиції стосовно запровадження концепції розвитку прикордонного відомства на період 2015 – 2020 років.

Також Громадська рада розглядала Стандарти медико-тактичної і військово-тактичної підготовки та медико-тактичного забезпечення військовослужбовців ДПСУ, а також науково обґрунтованих розробок посилення охорони рубежу та організації військової підготовки персоналу. Вивчала облік і використання волонтерської допомоги прикордонникам, питання соціального та правового захисту членів сімей військовослужбовців, які загинули, отримали поранення, брала участь у роботі комісії з розшуку зниклих безвісти. На порядку денному засідань були і питання забезпечення житлом військовослужбовців, і окремо – учасників АТО, справедливого розподілу премій і заробітної плати працівників ДПСУ тощо.

«Третина представників Громадської ради – колишні прикордонники, – розповідає Володимир Бідах. – Враховуючи досвід, можна задіяти їхнє бачення виходу зі складних ситуацій. До нас звертаються, а ми допомагаємо в межах компетенції. У людей виникає багато поточних питань, трапляються і нерегульовані законодавчо, але завжди є можливість, зібравшись до купи, знайти колективний спосіб їх розв'язання на благо людини, на благо Служби. Одне із завдань Громадської ради – якраз і бути таким лобістом. Особливо тоді, коли ми працювали на місцях, до нас зверталися військовослужбовці, а ми, у свою чергу, – до місцевого керівництва, пропонували шляхи вирішення насущних проблем.

У нас заплановано більше 30 заходів. А найближчим часом – проведення виїзного засідання на Волині. Хочемо подивитися, як облаштовані пункти, де перебувають іноземні громадяни, які утримуються в адміністративному порядку». **К**

Звернутися до Громадської ради можна через телефон довіри +38 (044) 527-63-63 або через її секретаря Антоніну Птицю: тел. +38 (044) 527-64-38, факс +38 (044) 239-84-80, електронна адреса APtica@pvu.gov.ua

Підготувала Тетяна ФІЛІПЕНКО

НАШІ

Шість золотих медалей та два звання чемпіонів світу, три срібні, десять бронзових нагород та два перші загальнокомандні місця – у минулорічному активі наших професійних атлетів, які вони здобули на міжнародних змаганнях. І це лише верхівка айсберга спортивних досягнень Державної прикордонної служби. 2015-й був багатий на події, що згуртували і прикордонних спортсменів, і вболівальників, зміцнили фізичну підготовку військових, стали змістовним дозвіллям та чудовою мотивацією до занять спортом не тільки для персоналу Служби, а й для родин прикордонників.

За минулий рік відомчий Спортивний комітет організував та провів вісім чемпіонатів Державної прикордонної служби України: зі стрільби з табельної зброї пам'яті генерал-майора Ігоря Момота, рукопашного бою, службового двоборства, волейболу, гирьового спорту, міні-футболу, легкоатлетичного кросу, службового триборства, багатостадійні змагання серед родин військовослужбовців «Спортивна сім'я», Кубок ДПСУ з міні-футболу серед збірних команд регіональних управлінь та Національної академії. Також на базі прикордонних

Навчального центру та академії фахівці спорткомітету провели заняття з підготовки особового складу з рукопашного бою в особливий період охорони державного кордону.

За підсумками спартакіади Держприкордонслужби місця в командному заліку розподілилися наступним чином.

- ГРУПА «А»**
  - 1 МІСЦЕ – Національна академія
  - 2 МІСЦЕ – Західне РУ
  - 3 МІСЦЕ – Східне РУ
- ГРУПА «Б»**
  - 1 МІСЦЕ – Чопський загін
  - 2 МІСЦЕ – Сумський загін
  - 3 МІСЦЕ – Чернігівський загін
- ГРУПА «В»**
  - 1 МІСЦЕ – ОКПП «Київ»
  - 2 МІСЦЕ – Бердянський загін
  - 3 МІСЦЕ – Одеський загін Морської охорони

Щодо спортивно-масової роботи в органах Державної прикордонної служби України, то кращим в її організації торік став Навчальний центр Держприкордонслужби України, друге та третє місця посіли відповідно Чопський та Чернігівський прикордонні загони.

За результатами XVIII Спартакіади серед працівників міністерств та центральних органів виконавчої влади представники нашого відомства вибороли друге загальнокомандне місце. У змаганнях з легкоатлетичного кросу та волейболу збірні команди посіли перші місця, з шахів, міні-гольфю, більярдного спорту, шашок, риболовного спорту – другі.

Торік немалий внесок до скарбнички нагород українців зробили професійні спортсмени-прикордонники, які захищали честь нашої країни на міжнародній спортивній арені. Так, на перших Європейських Олімпійських іграх, що стартували у червні в азербайджанській столиці Баку, наші професійні спортсмени загалом здобули п'ять нагород: дві золоті медалі – майор Віктор Рубан (стрільба з лука) та працівник Аліна Махиня (вільна боротьба); одну срібну – працівник Геворг Манукян (бокс); дві бронзові – старший сержант Віталій Дудчік (дзюдо), працівник Ярослав Самофалов (бокс).

Наші спортсмени брали участь і у двох чемпіонатах Європи. З універсального бою, що проводився у червні в Іллічівську, дві золоті медалі дісталися майору Андрію Чудіку та солдату Анатолію Жураківському, а одна срібна – солдату Павлу Мельнику. А от із дзюдо бронзову нагороду здобув старший сержант Віталій Дудчік.

На чемпіонаті світу з фехтування працівник Анфіса Почкалова виборола бронзову нагороду.

В американському Лас-Вегасі на початку вересня минулого року проходив ліцензійний чемпіонат світу зі спортивної боротьби. За підсумками виступів борців греко-римського стилю у ваговій категорії до 71 кг капітан Армен Варданян виборов срібну нагороду.

У німецькому Штайнфурті на чемпіонаті світу з рукопашного бою, який стартував на початку жовтня 2015-го, представники прикордонного відомства завоювали чотири нагороди. Солдат Анатолій Жураківський у ваговій категорії до 70 кг виборов золоту нагороду та звання чемпіона світу, старший сержант Тарас Мандрик (+90 кг), солдат Сергій Раков (до 85 кг), курсант Євген Хотінь (до 75 кг) вибороли бронзові нагороди. Загалом збірна команда України, у складі якої виступали шість прикордонників, посіла перше командне місце.

Представники спортивної команди Геворг Манукян у ваговій категорії до 91 кг та Дмитро

Замотаєв у ваговій категорії до 49 кг на початку жовтня в місті Доха (Катар) стали бронзовими призерами чемпіонату світу з боксу.

313 по 22 жовтня минулого року в словенському місті Целє відбувся чемпіонат світу з гирьового спорту. У складі збірної команди України у змаганнях взяли участь два представники спорткомітету прикордонного відомства. За підсумками турніру збірна команда України у двоборстві посіла перше загальнокомандне місце. В особистій першості виборов золото та звання чемпіона світу у ваговій категорії до 80 кг старший солдат Василь Михайлінчик, бронзовим призером у ваговій категорії +90 кг став прапорщик Валентин Мосіяш.

Приємною новиною наприкінці 2015-го стали бронзові нагороди, що вибороли наші спортсмени старший сержант Сергій Бобир у ваговій категорії до 62 кг та сержант Олексій Ніженко у ваговій категорії до 82 кг на чемпіонаті світу із самбо в марокканському місті Касабланка.

Вітаємо усіх спортсменів та їхніх тренерів з успіхами на відомчих змаганнях, чемпіонатах Європи та світу і бажаємо підкорення нових спортивних вершин, бойового настрою, спортивного азарту і, звісно, яскравих перемог!

...Приймальне відділення госпіталю. Тендітна дівчина у камуфляжі на чолі медичної бригади волонтерів привезла прикордонника із зони АТО. Вона виглядала напрочуд впевненою у собі. Спостерігаючи за її рішучими діями та декілька разів зустрівшись із її гострим поглядом мимоволі мені спало на думку, що саме таким має бути лікар «швидкої». Однак при ближчому знайомстві усе виявилось значно цікавішим. Терапевт Оксана Романів – одна з тих лікарів, які свого часу добровільно попрямували у зону військового конфлікту на сході України, аби надавати медичну допомогу і рятувати життя наших захисників.

Характер – це доля людини, Оксану її бурхлива вдача спонукає до екстриму. Вона могла стати звичайним терапевтом у затишному кабінеті, але натомість обрала шлях військового лікаря. І поки триває війна, дівчина дбає про здоров'я її учасників – не жаліючись на скрутні умови, не лякаючись обстрілів, ніби випробовуючи себе на стійкість і готуючи до ще більших випробувань. На межі психологічного і фізичного виснаження знаходить в собі сили трансформувати напругу у творчість, пише вірші і мріє...

За декілька місяців після першої зустрічі, ми побачилися знову. Лікар Першого Добровольчого Мобільного Шпиталю ім. Миколи Пирогова Оксана Романів розповіла, як воно, бути військовим лікарем-волонтером у зоні антитерористичної операції.

ПРОСТА РОБОТА НЕ ДЛЯ МЕНЕ

– Оксано, як вийшло, що ти на фронті, довгий був шлях до військового лікаря?

– Я – корінна львів'янка. По закінченню Львівського медінституту у рідному регіоні залишитися не вдалося. Були варіанти сімейної медицини з перспективою подальшої наукової роботи, але «первинка» – це не моє. Поїхала в Хмельницьку область, у район. Зрештою, мені пощастило. Було важко, але практика колосальна. Там я сформувалася як лікар, як спеціаліст. Доводилося в екстремальних умовах працювати і не завжди терапевтом.

По закінченню інтернатури займала посаду завідувачої терапевтичного відділення загальної профілю з хоспісними ліжками. Нічого так, зважаючи, що мені було лише 25 і я – наймолодша в колективі. Психологічно тиснуло тільки, що ти примусово маєш працювати в регіоні, куди тебе заслали, трудове рабство якесь виходить, а не демократія... Проте, вочевидь, так було потрібно. У бога на нас свої плани.

Коли почався Майдан, я їздила на вихідних, переважно в оточенні журналістів. У будні в мене було до тридцяти стаціонарних хворих, нікуди не вирвешся. У лютому, коли

стався розстріл Майдану, приїхала 20-го числа, працювала в медичній палатці. Вже тоді було зрозуміло, що можлива війна. Майже всі мої друзі потім пішли на фронт з добровольчими батальйонами або з Правим сектором, також і в їхній медичний підрозділ «Госпітальєри». Я була б щаслива, потрапивши до них, але, знову ж таки, не могла залишити роботу. Сидіти в тилу я ніколи не збиралася. Коли настав момент прийняття рішення, звернулася до місцевого військкомату, більше місяця їм набридла, щоб призвали, але не взяли. Випадково у фейсбуці побачила репортаж про Перший добровольчий мобільний шпиталь із залученням цивільних лікарів. Вирішила, що це певна можливість потрапити на фронт, а далі буде видно. Мабуть, так було потрібно. Якщо буде нова хвиля загострення, не впевнена, що лишусь цивільною людиною, радше піду до бойового підрозділу.

– Чому, тобі не достатньо просто лікувати?

– В сенсі бути цивільною на передовій? В цьому є свої плюси і мінуси. Ми працюємо на волонтерських засадах, тож це і питання статусу, і питання захисту. Ми діємо без зброї, не можемо захищатися у

разі небезпеки. Якщо у нас виявляють боєкомплект, то це стаття. Якимось так дивно виходить. Деякі люди є пацифістами, але я не з цієї когорти. Ми працюємо так само, як військові, чому тоді не маємо права на зброю? Хоча б короткоствольна зброя має бути для самозахисту, або хоч граната для суїциду (*сміється*). Просто там такі умови, що всяке може статися.

– Чи складно було потрапити у волонтерський шпиталь?

– Перший набір, восени 2014 року, був невеликий, близько тридцяти осіб. Я просто дуже просила, щоб узяли. Спочатку ніхто не думав, що настане масштабна війна, і так трагічно все розвиватиметься. Здавалося, що АТО закінчиться за два тижні. Я поїхала на тренування, у грудні ми вперше виїхали у Курахове. Після підготовки я залишилася, бо відчула, що зможу працювати у цій структурі.

У лютому, коли був вихід з Дебальцевого, ми прибули в Артемівськ. Було дуже багато поранених. Я в той час працювала операційною сестрою і санітаркою водночас. Крім того, вела прийом хворих бійців як терапевт, виїжджала на позиції для їхнього медогляду.

Ще у нас був цікавий скринінговий проєкт – пересувний рентген-апарат. Ми намагалися охопити всі підрозділи по сектору з метою виявлення туберкульозу та інших захворювань. Це дуже актуально, зважаючи на не зовсім благополучні умови життя і постійне переохолодження. А з кінця квітня почали працювати з виїзними бригадами на позиціях, це була більш цікава робота. До прикладу, наші медики працювали разом з «госпітальєрами» у Писках, але мене туди не пустили, на жаль.

– А хто такі «Госпітальєри»?

– Так називається медичний підрозділ Добровольчого українського корпусу («Правий сектор»). Працюють, переважно, як парамедики, проводять евакуацію з передової. Здебільшого це люди без медичної освіти, які пройшли підготовку з надання першої допомоги на полі бою, вміють працювати в червоній та жовтій зоні. У багатьох країнах, зокрема в США, на «швидких» працюють не лікарі, а люди, які вміють надавати невідкладну допомогу за протоколами і транспортувати хворих. У нашій армії це називається санінструктор. Тобто це один з бійців, спеціально підготовлений, аби надавати першу допомогу в бою і транспортувати людину до госпіталю чи найближчого лікаря. Ми навіть коли і транспортуємо, то все ж військові беруть на себе функцію діставати пораненого з-під обстрілу, а ми вже веземо його далі.

ПОКИ КОЖЕН НЕ ПРОПУСТИТЬ ЧЕРЕЗ СЕБЕ ВСЕ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ, НИЧОГО НЕ БУДЕ ДОБРОГО. ЛЮДИ ЧАСТО НАМАГАЮТЬСЯ НЕ ПОМІЧАТИ ВІЙНИ, НЕ БАЧИТИ, ЩО ЇХ ОБДУРЮЮТЬ, ЩО НИЧОГО НЕ ЗМІНИЛОСЯ НА КРАЩЕ, ЦЕ ПРИКРО. ПРИКРО ЗА БАЙДУЖІСТЬ!

– Очевидно, існує певний алгоритм роботи для порятунку пораненого?

– Коли стає відомо, що є поранені, військові дістають їх з передової. Це приблизно за два кілометри від ділянки, де чекаємо ми, потім перевантажуємо їх у свою машину і веземо до найближчого шпиталю, це приблизно за 30 км. Власне завдання парамедиків – витягти людину з-під обстрілу і довести живою з джгутом, тампонуючою пов'язкою до медика для подальшого транспортування до медзакладу. Наприклад, там, де стоїмо зараз, у нас є досвідчений санінструктор, який працював у Гранітному. Попередні медики, що працювали на цих позиціях, ледь встигли втекти, а їхній уазик розстріляли.

– Розкажи, будь ласка, як організована волонтерська медична служба?

– Структура така: центральний офіс – у Києві, штаб – в Артемівську, операційна група в Попасній – хірурги, травматологи, анестезіологи. Крім того, наші лікарі і медсестри працюють і у військовому шпиталі в місті Часів Яр. Також ми працюємо як передові медичні групи – Золоте, Луганське, Троїцьке (напрямок Дебальцевого). Це виглядає таким чином: стоїмо разом з військовими, тобто

з певним підрозділом, живемо у підвалі, в наметі або в якійсь будівлі. Все, що в нас є: машина і все, що в ній, спальники, каремати. Крайню нашу точку ми добре обжили, змайстрували меблі з підручних предметів, душ, умивальник, електрику провели. Останні місяці нам легше, ми включені в наказ по сектору, про те, що працюємо з певним підрозділом. Постають якісь питання – вже маємо відповідний документ, діємо як підсилення. Група невелика, я – терапевт і командир групи, а ще є хірург, медсестра, фельдшер, водій. Плюс військовий лікар, військовий санінструктор, як пощастить. Наразі цього достатньо, боїв немає, евакуації менше. Зараз у мене буде більше роботи, похолоднішає, почнуться простудні захворювання. Звичайно, у разі загострення ситуації на фронті – ми завжди напоготові.

– Чи траплялося мати справу зі складними медичними випадками на фронті?

– Зазвичай, більшість проблем від того, що пізно звертаються або не звертаються взагалі. Якось попросили оглянути чоловіка старшого віку з болем у шиї. Сам не звертався, ліва рука погано функціонувала. Виявилось, що має в тілі дрібні осколки, в шиї і лівому плечі, після Дебальцевого. Крім того, він був у відпустці, але до лікарів чомусь не потрапив, а натомість дружина, як він казав «докторка», а насправді операційна медсестра, витягала осколки. Можна уявити, які це матиме наслідки, адже такі маніпуляції має робити нейрохірург. По-доброму, потрібно відправити у лікарню, а він не хоче, то я зробила місцево новокаїнову блокаду з протизапальним, витягла дрібні осколки плеча, що вже підійшли до шкіри, так він і бігав.

– Доводилося тобі працювати з прикордонниками?

– Пам'ятаю, що двох прикордонників лікувала: один, якого привезла до київського прикордонного шпиталю, а другий був у Золотому із загостренням виразки шлунка. Останній вчасно звернувся, міг і в хірургію потрапити через неправильне самолікування. Насправді, загострення хронічних хвороб – окремий напрям роботи на передовій. Можливо, у прикордонників з медкомісією краще, але зазвичай до війська призивають, не надто зважаючи на стан здоров'я, ніби вони й не проходили медогляд. Часто доводиться мати справу з людьми, які б не мали служити взагалі. Наприклад, я бачила одного інваліда першої групи. Він зробив собі другу групу і призвався добровольцем – капітан – кадровик, 60 років чоловікові. У кожного

знайдеться щось, якщо пошукати, але дійсно у багатьох є ризик загострень. Один мобілізований був директор школи, ми його забрали з блокпоста з болем у серці і тиском 280. Дивно, як не сталося інсульту чи інфаркту, а виявилось, що у нього і анамнез такий, і взагалі обтяжена спадковість. А якби хоч кардіограму зробили при медогляді, то не призвали б і цього не було б. Хлопці кажуть, що їхні скарги і пояснення нікого не цікавлять – якщо щось болить, то ти симулюєш. Через це ніхто не жаліється.

– А добровольчий шпиталь лікує всіх?

– Так, ми лікуємо як військових усіх підрозділів, так і цивільних. Особливо в Попасній, де наші лікарі прооперували десятки місцевих мешканців, постійно працював травматолог (свого травматолога у місті не залишилося). Я чимало місцевих лікувала. Люди охоче звертаються, не важливо, що ми у військовій формі, зате безкоштовно. Просто є звичайне людське ставлення. Наприклад, попросили якихось бабусь оглянути, я заїхала на «швидкій» у міське село – думаю, може нічого зі мною не трапиться. Нормальні там люди, можна спілкуватися. Я не агресивна, кожного вислухаю, мені навіть цікаво

почути їхню думку, іншої ніби сторони. А то виходить, що ми по різні боки стоїмо і один одного боїмося, а толку ніякого. Повинен хтось знайти, хто не боїться. Вони такі ж люди, як скрізь. Потрібно навчитися слухати і менше включати емоції, і стадного мислення позбуватися.

– Час від часу ти приїздиш до Львова чи Києва. Що думаєш на рахунок теперішньої ситуації...

– У людей немає поваги до своїх захисників. Мій народ цілком заслуговує на таке життя, яке має. Поки кожен не пропустить через себе все, що відбувається, нічого не буде доброго. Треба час, свої образні сорок років пустелі. Наше суспільство не є здорове. Можливо, більш цілісне, бо війна об'єднала, немає сходу і заходу, є свої і чужі. Люди часто намагаються не помічати війни, не бачити, що їх обдурюють, що нічого не змінилося на краще, це прикро. Прикро за байдужість.

– Колись усе це закінчиться, принаймні, хочеться сподіватися, що скоро. Як будеш звикати до цивільного життя?

– Там, на війні, все простіше, панують інші цінності. Незабаром нас мають виводити, тож

Проект реалізує Всеукраїнська Рада за захист прав та безпеки пацієнтів за підтримки українського уряду, у співпраці з РНБО, МВС, Територіальними органами України, Українською Резервною Армією та іншими.

ПЕРШИЙ ДОБРОВОЛЬЧИЙ МОБІЛЬНИЙ ШПИТАЛЬ ІМЕНІ МИКОЛИ ПИРОГОВА

Концепція мобільного польового шпиталю є адаптацією системи FST — Forward Surgical Teams — до реалії бойових дій на території України. Запровадження FST в Армії США дозволило досягти показника у 97% виживання поранених — завдяки наблизженню кваліфікованої медичної допомоги якнайближче до лінії фронту.

Мобільний польовий шпиталь в зоні АТО:

- 10 км від місця бойових дій, поза зоною обстрілу ворожої артилерії
- час розгортання — 30 хвилин
- швидкість переміщення під час передислокації — 50 км/год
- надання допомоги 10 пораненим щогодини
- прийом поранених із 80-кілометрового сектора боїв

Порядок надання допомоги: евакуація з поля бою; сортування; невідкладна хірургічна допомога; підготовка до евакуації у тиллові медзаклади.

намагаюся шукати роботу. Поки що не дуже успішно, бо на співбесіді роботодавці сприймають мене як молодого спеціаліста, питають про досвід роботи. На фронті в цьому плані легше. У всіх зараз однакові проблеми: що робити далі, куди податися після війни, не скажу, що держава якось нам сприяє. В армію то всюди кличуть, навіть в ССО, у госпіталі Києва і Харкова, посади пропонують хороші. Проте я не впевнена, що хочу бути військовою, боюся несвободи. А ще, в Україні не цінують хороших спеціалістів, не лише в медицині, а й в усіх інших галузях. Талановита молодь змушена їхати за кордон, аби якось вижити, здобути стартовий капітал. На жаль, питання корупції досі актуальні, чогось добиється самому надто складно.

– Чи існує щось, чого ти боїшся?

– Боюся бути слабкою. Я доросла і визнаю свої страхи. Будь-які моменти, що мене ослаблюють, я намагаюся оминати. Боюся програвати. А так, люблю ризик, адреналін.

– Вочевидь, ти свідомо обрала медичну професію. Була особлива причина?

– Медицина цікавила завжди, проте остаточне рішення було прийняте у вісім років після операції з приводу аденоїдів. Це дуже неприємна процедура без ефективного знеболення. Було дуже боляче, ще й в судину попали, кровотеча досить сильна. Але лікарі викликали в мене повагу, і я вирішила стати

Я ОТРИМУЮ ЗАДОВОЛЕННЯ, КОЛИ ВДАЄТЬСЯ ВРЯТУВАТИ КОГОСЬ БЕЗНАДІЙНОГО. МЕНІ ПОДОБАЄТЬСЯ ПЕРЕМАГАТИ, Я ПОЧУВАЮСЯ ЩАСЛИВОЮ ВІД ТАКОЇ РОБОТИ.

такою ж як вони, мріяла бути хірургом. І не плакала. З дитинства не плакала, не вмію так реагувати на проблему, і на війні тим більше не плакала. У мене емоції переходять або в невротизм, або в творчість. Пізніше в інституті казали, що в мене ненормальна реакція, будь-яка дитина після цього боялася б наблизитися до лікарні. А я натомість побачила цікаву професію.

– Тож і після війни шукатимеш екстремально складної роботи?

– Мені потрібна така сфера діяльності, де б я себе реалізувала. Хочеться працювати в стаціонарі, бажано в ургентній лікарні, наприклад швидкої допомоги, з нічними чергуваннями і потоком важких хворих. Зазвичай, лікарів цікавить посада в теплому і чистому кабінеті з хорошою зарплатою, а не важкі пацієнти. Натомість мене приваблює аврал, екстрим, треш. Байдуже, хто мої пацієнти, нехай будуть беззатченки, мене статус не обходить. Добре почуваюся у постійному русі, мені ще в інтернаті казали, що я надто ін-

тенсивний терапевт. Мабуть, було б комфортніше в анестезіології. Проста робота не для мене. Я отримую задоволення, коли вдається врятувати когось безнадійного. Мені подобається перемагати, я почуваюся щасливою від такої роботи. Не можна працювати заради зарплати, адже існує щось важливіше.

– І на попередню роботу до села на Хмельниччині не повернешся?

– Як сказав хтось із відомих людей: ніколи не повертайся туди, де вже одного разу помирав. Робота мені там подобалась, але крім неї нічого не було, ніякого особистого життя. Шукатиму роботи у великих містах. Дуже пощастило, що в Хмельницькому мені сприяють як у лікарні, де я працювала, так і в департаменті охорони здоров'я, переживають, щоб у мене все вийшло в житті. Однак назад я не можу повернутися, маю йти далі. Я була завідувачем терапевтичного відділення районної лікарні, до речі, мій головний лікар – мобілізований, начмед однієї з бригад. Працювати в селі і добре і дуже склад-

но. Вранці виходиш з хати – вже пацієнти у дворі чекають, стаціонар – повний, плюс ще амбулаторний огляд, а ще потрібно поїхати по селах на виклики. Але люди були вдячні, я не маю на увазі фінансову сторону, бо там усі бідні, але коли я поїхала на фронт, дуже багато продуктів передавали – «докторка» ж десь там голодна. Є ланцюжок добра, і він діє.

Не таємниця, що війна демонструє, хто на що здатен і чого вартий. Двадцятишестирічний лікар керує підрозділом на війні, виявляючи неймовірну витривалість і стійкість. Крім усього іншого, вона – жінка на війні. Її підлеглі – більш досвідчені й сильні чоловіки, але вона має авторитет і на ній велика відповідальність. Вона діє на межі життя і смерті, слабкості і сили, тендітності і брутальності. Знаходить енергію і натхнення у своїй роботі. Рятуючи людей в екстремальних умовах, на межі можливостей, Оксана саме в цьому бачить своє призначення і суть професії медика, – ні більше, ні менше – зберегти найдорожче, що є в людини – життя!

Після розмови Оксана знову повернулася в зону АТО, адже там вона потрібна. Іноді мені здається, що людина, яка щойно давала інтерв'ю, не є реальною, а лише народжена моєю фантазією. Проте такі неймовірні люди таки існують насправді. Вони молоді, амбітні і неймовірно щирі. З ними залишається надія. Все буде добре! К

Леся МЕДВЕДЕНКО

БРОНЬОВАНЕ СЕРЦЕ

Немає відданішого товариша за собаку. Залучення цих тварин до військової справи почалося в незапам'ятні часи і триває донині. Змінюються епохи, звичаї, види озброєння, а все ж людина не може відмовитися від допомоги чотирилапих.

Сьогодні собаки-прикордонники, захищаючи людські життя, ризикують власними під час розмінування ділянок місцевості, перевірок транспорту і багажу, приміщень та загороджень тощо. Ці створіння, хоч і відчувають небезпеку гостріше від людей, все ж можуть мимоволі зачепити розтяжку чи стати жертвою дистанційно-керованого вибухового пристрою. Тож інструктори мають берегти своїх вихованців як зіницю ока. Знищити службового собаку — першочергова мета терористів, адже саме він може першим зіпсувати їхні плани. Очевидно, що в нинішніх українських реаліях належить серйозно замислитися не лише про потребу використання відповідних вмінь та чуття службових собак, а ще й про те, як убезпечити цих незамінних помічників.

Перші історичні свідчення про залучення собак до військових дій належать до часів древньої Персії. У V столітті до нашої ери цар Кир під час завоювання земель Середньої Азії брав із собою в похід приручених собак. Через два століття ассирійці користувалися вже певною виведеною ними породою – догами, які не лише допомагали у бою, але й ефективно несли сторожову службу.

У I столітті до нашої ери у великих битвах зустрілися римські та галльські бойові собаки. Їхня роль полягала у знищенні ворожих військ. На тих собаках вже були одягнені обладунки, що відтоді стали непоганим захистом для чотирилапих воїнів протягом цілих століть.

У Середньовіччі для собак почали виготовляти спеціальну броню, щоб зробити їх менш уразливими під ударами холодною зброєю і збільшити ймовірність перемоги над ворогом. Це був металевий панцир, який затуляв спину і боки звіра, кольчуга з металевих кілець або пластин, що оберігали найбільш рухливі частини його тіла. Іноді на голову собаки вдягали металевий шолом.

Також псів озброювали довгими шипами або гострими лезами, які лаштувалися до нашійника і шолома. За допомогою такого екіпірування тварина колола і вражала тіло, ноги і руки атакуючого воїна, сікла сухожилля та розпорювала животи бойовим коням. Не-

СТАРОДАВНІ ЄГИПТЯНИ ДУЖЕ ШАНУВАЛИ СВОЇХ СОБАК. ЯКЩО ВІРИТИ ГЕРОДОТУ, КОЛИ СОБАКА ПОМИРАВ У БУДИНКУ, ЛЮДИ ЗБРИВАЛИ ВОЛОССЯ З УСЬОГО ТІЛА, ПЛАКАЛИ ВГОЛОС ПРОТЯГОМ ДЕКИЛЬКОХ ДНІВ І НЕ ВЖИВАЛИ ЇЖУ. ТІЛО СОБАКИ БАЛЬЗАМУВАЛИ І ХОВАЛИ НА СПЕЦІАЛЬНОМУ ЦВИНТАРІ. ПІФАГОР ПІСЛЯ ПОВЕРНЕННЯ З ЄГИПТУ РЕКОМЕНДУВАВ ТРИМАТИ СОБАКУ БІЛЯ ВУСТ ВМИРАЮЧОГО, БО ТІЛЬКИ ЦЯ ТВАРИНА ГІДНА ПРИЙНЯТИ ДУШУ, ЩО ЗАЛИШАЄ ТІЛО ЛЮДИНИ.

дарма у стародавніх германців собака коштував 12 шилінгів, а кінь – лише 6!

Навіть пастушим псам рекомендувалося мати особливий нашійник – melium («кращий»). Із-зовні з нього стирчали цвяхи, а з внутрішнього боку його обтягували м'якою шкірою. Він захищав собаку від укусів диких звірів.

З появою вогнепальної зброї зникла потреба залучення собак-воїнів до військових дій. Однак тільки-но в 1899 році вивели німецьку вівчарку, вона одразу ж стала бойовим товаришем для військовиків через свій тонкий нюх, розум, відданість та чутливість. З того часу розпочалася нова доба застосування собак. За роки Першої та Другої світових війн багато чотирилапих потрапили до всесвітньої історії як герої. Собаки різних порід, вівчарки, малінуа, колі, кокер-спанієлі, а іноді й звичайні дворняги, рятували життя

військовослужбовцям своєї армії, служили митникам, прикордонникам, були санітарами, розвідниками-рятувальниками, шукали вибухівку й охороняли позиції мілітарних і правоохоронних з'єднань та частин. Йшли пліч-о-пліч зі своїми військовими, проте тоді ніхто й не замислювався над їхнім захистом.

Починаючи з 90-х років собаки стали невід'ємною, життєво важливою складовою багатьох армійських підрозділів країн світу. Наприклад, американські собаки під час бойових операцій в Афганістані та Іраку цінувалися

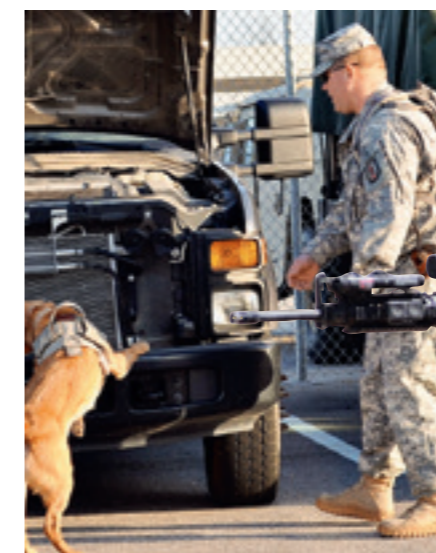
так само високо як і люди, їх почали одягати у спеціальні захисні бронезилети. Крім того, якщо раптом собака потребувала евакуації, у неї був високий пріоритет, як і при вивезенні пораненого бійця. Причина цього – не тільки любов до тварин, але й їхній безцінний військовий актив, який нарощують упродовж багатьох років, вкладаючи у цю справу чималі кошти.

Канадська компанія «K9 STORM» відома в усьому світі як виробник бронезилетів для поліцейських та військових собак. Службові пси з 20 країн світу від Китаю до Швейцарії захищені бронею саме цього виробника.

Її президент – колишній канадський поліцейський Джим Слейтер. За роки служби він разом зі своєю вівчаркою Олафом знешкодив 285 злочинців. На черговому завданні, під час придушення тюремного бунту 1996 року, Слейтер був повністю захищений бронею, Олаф – ні. Тоді поліцейський вирішив виправити цю несправедливість. У середині 1990-х років Джим розробив перший куленепробивний кевларовий собачий бронезилет, який ще можна було використовувати для скелелазіння і стрибків з парашутом.

Слейтер і його дружина Глорі розпочали свій бізнес у 1998 році. У 1999-му Пентагон запросив «K9 STORM» представити свою

НАПОЛЕОН НЕНАВИДИВ СОБАК, ПРОТЕ ОДНОГО РАЗУ БУВ ВРЯТОВАНИЙ ЧОТИРИПАПИМ. КОАЛІЦІЯ ЗАСЛАПА НАПОЛЕОНА НА ОСТРІВ ЕЛЬБА, ЗВІДКИ ВІН ЗАДУМАВ ВТЕКТИ. ВИРІШЕНО БУЛО ПОКИНУТИ ОСТРІВ УНОЧІ В ШТОРМОВУ ПОГОДУ НА НЕВЕЛИКОМУ ЧОВНІ І ДІСТАТИСЯ ДО ФРАНЦУЗЬКОГО КОРАБЛЯ «ІНКОНСТАН». НАПОЛЕОН СТАВ НА ПЛАНШИР (ДЕРЕВ'ЯНІ ПЕРИЛА ПОВЕРХ СУДНОВОГО ЛЕЄРНОГО ЗАГОРОДЖЕННЯ) І ... ЗВАЛИВСЯ ЗА БОРТ. МОРЯКИ, ЯКІ СИДИЛИ НА ВЕСЛАХ, ЦЬОГО НЕ ПОМІТИЛИ. ПЛАВАТИ, ДО РЕЧІ, ВІН НЕ ВМІВ, І ЯКБИ НЕ НЬЮФАУНДЛЕНД, НАПОЛЕОН ПОТОНУВ БИ. СОБАКА КИНУВСЯ У ВОДУ І ДОПОМІГ ТРИМАТИСЯ КОЛИШНЬОМУ ІМПЕРАТОРОВІ НА ПЛАВУ, ПОКИ МОРЯКИ ЇХ НЕ ДІСТАЛИ З ВОДИ.

продукцію на виставці в Квантіко у штаті Вірджинія. Після цього бізнес компанії розширився, з'явилися перші замовники з Європи.

У 2010 році «K9 STORM» підписав контракт на 86 тисяч доларів щодо поставки бронезилетів спецпідрозділу антитерористичних операцій військово-морських сил США.

У 2011 році за участі службового пса на кличку Каір була проведена спецоперація зі знищення Усами бен Ладена. І хоча Джим

Слейтер не підтверджує, що продукція його компанії використовувалися в цьому рейді, факти свідчать про інше. Тоді, окрім бронезилетів, ВМС США придбали ще чотири собачі тактичні штурмові костюми, оснащені високотехнологічним обладнанням «Doggles» – окулярами нічного бачення, камерою, мікрофоном і гучномовцями. Каір був одягнутий в один з таких, коли стрибав у лігво терориста.

Такі жилети можуть варіюватися у ціні від 2500 до 30 тисяч доларів, залежно від особливостей комплектації. Це реальна сума для поліції та військовиків, враховуючи, що спеціалізований військовий собака, такий як Каір, може коштувати до 40 тисяч доларів.

Сьогодні повноправними членами військових підрозділів США є близько трьох тисяч службових собак, що працюють по всьому світі.

Більше згадувати загибель двох українських службових собак під час штурму російськими бойовиками Луганського прикордонного загону в серпні 2014-го. Разом зі своїми інструкторами вони тримали оборону протягом 14 годин і, можливо, могли б вижити, аби були захищені бронею.

Наприкінці минулого року кінологи Луганського загону ДПСУ вирішили забезпечити засист для своїх вихованців. На цій території службові завдання для собак ускладнилися частим пошуком вибухівки, розмінуванням місцевості, затриманням небезпечних диверсантів тощо. Тому захист чотирилапих, на думку інструкторів, став просто необхідним у повсякденній службі.

Сьогодні в загоні налічується тридцять службових псів. У планах Начальника кінологічної служби Луганського загону старшого лейтенанта Олексія Захарченка – розширити штатну лінію ще дванадцятьма собаками, які незабаром поїдуть з інструкторами у Великі Мости на навчання.

– Бронежилет, у нашому випадку, має вберегти собак від ударів камінням і пали-

Палаці над Дунаєм, замки Праги, собори Відня – ці унікальні пам'ятки архітектури дожили до наших днів завдяки феноменальному чуттю службового собаки Джульбарса. Документальним підтвердженням цього є довідка, в якій повідомляється, що з вересня 1944 по серпень 1945, беручи участь у розмінуванні на території Румунії, Чехословаччини, Угорщини та Австрії, Джульбарс виявив 746В мін і більше 150 снарядів. Відмінне чуття невтомного пса відзначали і сапери, розмінувавши могили Тараса Шевченка в Каневі та Володимирський собор у Києві. 21 березня 1945 за успішне виконання бойового завдання Джульбарс був нагороджений медаллю «За бойові заслуги». Це єдиний в історії пес, удостоєний такої нагороди.

цями, від холодної зброї, куль та осколків. Нова амуніція регулюється залежно від розмірів тварин і практично не обмежує свободу її пересування. Виготовленням бронежилета займалася вітчизняна компанія ТОВ «Зовнішторгбуд» за кошти наших волонтерів, – розповідає Олексій.

Орієнтуючись на європейські зразки, кінологи Луганського загону разом з командиром розробили макет майбутнього бронежилета, відправили його до Києва, де працівники «Зовнішторгбуду» узялися за пошив першого експериментального зразка. Ініціаторам та виробникам довелося декілька місяців сумлінно попрацювати – бронежилет неодноразово зазнавав коректив, поки врешті-решт не було досягнуто бажаного результату.

Сьогодні загін отримав вже перші три бронежилети вартістю близько п'яти тисяч гривень кожен. За словами Олексія Захарченка, вони відповідають усім нормам захисту, і головне – розроблені й пошиті у нас в Україні, що є ще одним великим досягненням.

– Ми випробували ці моделі на полігонах, маємо

відповідні протоколи. Також наші працівники завжди перевіряють, наскільки вони функціональні, підшукують відповідну до замовлення породу собаки в Києві, після чого наш дизайнер приміряє на неї бронежилет і за необхідності коректує його. Крім того, ми розробили спеціальну систему регулювання, встановили фастекси (авт. – напівавтоматична застібка для з'єднання тканинних стрічок, стропів, ременів), що дозволяють зменшити чи збільшити бронежилет. Це нова і цікава тема для нас, продовжуємо її вивчати, радимось з ветеринарами, а також з мисливцями, – розповідає Микола Крутоголов, директор компанії ТОВ «Зовнішторгбуд».

З 2005 року на виставці поліцейських засобів, систем безпеки та цивільної оборони «MILIPOL», яка щороку проводиться в Парижі, німецька фірма «MENCLER» представляє бронежилети для собак вартістю від 800 до 1500 євро залежно від розміру. Так, це недорого, адже спеціально навчений службовий собака у Європі коштує близько 50 тисяч доларів. Жилет, що виготовляється в шести різних розмірах, важить три кілограми і застосовується для чотирилапих у французькій, німецькій, швейцарській арміях. Він досить універсальний, може як захищати від засобів ураження, так і слугувати для підйому і опускання собак з вертольота.

АМЕРИКАНЦІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ОПЕРАЦІЙ, У ТОМУ ЧИСЛІ І НА ТЕРИТОРІЯХ ІНШИХ КРАЇН, ЗАВЖДИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ СЛУЖБОВИХ СОБАК І ГІДНО ПІКЛЮЮТЬСЯ ПРО НИХ. В ІРАКУ СЛУЖИЛИ БЛИЗЬКО 30 ЧОТИРИЛАПИХ, ЯКІ ОХОРОНЯЛИ РІЗНІ ОБ'ЄКТИ, ЗАЙМАЛИСЯ ПОШУКОМ ВИБУХІВКИ ТА ЗБРОЇ. КОЖЕН СЛУЖБОВИЙ СОБАКА БУВ ОДЯГНЕНИЙ У СПЕЦІАЛЬНЕ СПОРЯДЖЕННЯ ТА БРОНЕЖИЛЕТ. ХОЧА ДЕЯКІ ОТРИМАЛИ ПОРАНЕННЯ, ТА ЗАВДЯКИ СПЕЦОДЯГУ ЖОДНА ТВАРИНА НЕ ЗАГИНУЛА.

Бронежилети, які отримав Луганський загін, виготовлені з якісних і дорогих матеріалів. Перший верхній шар вироблено з кордури (товстої нейлонової тканини з особливою структурою нитки, з водовідштовхувальним просоченням та поліуретановим покриттям). Компанія ТОВ «Зовнішторгбуд» використовує кордуру американського чи вітчизняного виробництва. Виявляється, в Україні існує фірма, яка займається виготовленням подібних матеріалів, якість котрих не гірша за європейські чи американські зразки. Окрас зовнішнього чохла бронежилета має бути камуфльований. Усередині робиться бар'єрний, спеціальний балістичний кевларовий пакет (кевлар – торговельна назва арамиду, синтетичного волокна, що у п'ять разів міцніше від сталі. Завдяки своїм властивостям матеріал придатний для виготовлення бронежилетів). Кількість кевларових шарів залежить від функцій тієї чи іншої амуніції.

– Якщо це захист від куль чи осколків, ми використовуємо максимальну кількість – до 25, якщо бронежилет мисливський – 10 шарів цілком достатньо. Кожен шивається кевларовою ниткою за спеціальною технологією. Найважчі саме військові бронежилети для службових собак, – пояснює Микола Крутоголов.

Микола КРУТОГОЛОВ,
директор компанії
ТОВ «Зовнішторгбуд»

Тримаємо досить демократичну ціну, експериментуємо та демонструємо суспільству, що здатні зробити якісний продукт власними силами, в Україні. Радий, що сьогодні ми можемо бути корисними нашим силовикам, зокрема, прикордонникам.

ПРОТЯГОМ 2015 РОКУ ЗА ДОПОМОГОЮ ЧОТИРИЛАПИХ ПОМІЧНИКІВ ПРИКОРДОННИКИ ЗАТРИМАЛИ 482 ПРАВОПОРУШНИКИ, 142,2 КІЛОГРАМА НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПОНАД 136 ТИСЯЧ ШТУК НЕДОЗВОЛЕНИХ МЕДПРЕПАРАТІВ, 316 ОДИНИЦЬ ЗБРОЇ, БІЛЬШЕ ДВОХ КІЛОГРАМІВ ВИБУХІВКИ ТА 16 ТИСЯЧ БОЄПРИПАСІВ. ВАРТІСТЬ ВИЛУЧЕНИХ КОНТРАБАНДНИХ ТОВАРІВ – МАЙЖЕ 14 МІЛЬЙОНІВ ГРИВЕНЬ.

– Вся фурнітура, фастекси, пластикові елементи, липучки мають виготовлятися з вогнестійких матеріалів, – продовжує він. – Це збільшує вартість продукту, проте військовий пес має бути оснащений саме вогнестійким бронежилетом. Якщо тварина бігтиме крізь осередок вогню, звичайні фастекси розплавляться, виріб втратить свою функцію. Навіть залізні елементи повинні бути вогнестійкими, не з алюмінію або залізних скоб. Є спеціальний метал, який витримує високі температури.

Крім того, собачий бронежилет має важити максимум 2,5 кг. В іншому випадку тварина відмовиться працювати, їй буде складно рухатися. Це одна з причин високої вартості виробу.

– Якщо в людський «бронік» вставляється залізна або керамічна пластина, що може зупинити кулю, то для собачого варіанту це неприйнятно, він стає дуже важкий. Для його функціональності потрібно застосовувати дорогий кевлар. Це питання збереження життя тварини, тож ми намагаємося виготовляти все тільки найкраще. Бронежилет мав би коштувати дорожче, ніж п'ять тисяч гривень, враховуючи податки, курс валют та індивідуальне замовлення. Проте тримаємо досить демократичну ціну, експериментуємо та демонструємо суспільству, що здатні зробити якісний продукт власними силами, в Україні. Радий, що сьогодні ми можемо бути корисними

нашим силовикам, зокрема, прикордонникам, – зауважив Микола Крутоголов.

Службового собаку дуже важко виховати, до того ж і дорого. Щоб зробити з нього справжнього бойового товариша, який виконуватиме певні функції, треба докласти чималих зусиль та затрат. Однак результат того вартий. За нинішньою статистикою, 80% вибухових пристроїв відшукують саме службові собаки, з якими не зрівняються жодні технічні засоби. Одягти бронежилет на службового пса під час виконання бойових завдань – означає захистити побратима-бійця від імовірної смерті.

– Приємно відзначити, що сьогодні, попри безліч перепон, собаки Луганського загону все ж таки отримали свої перші бронежилети. Я вдячний всім, хто долучився до цієї роботи

за розуміння та безпосередню участь, компанії ТОВ «Зовнішторгбуд» за виробництво, волонтерам за фінансування. Вдвічі приємніше, що люди в Україні сьогодні можуть робити бронежилети для собак не гірші від закордонних аналогів.

Як казав Чехов: «Добрий людині буває соромно навіть перед собакою». Так от, мені не соромно за проведену роботу. У бронежилеті службовий пес не просто захищений, на рівні підсвідомості він відчуває свою потрібність та важливість, від того працюватиме ефективніше і завжди із задоволенням, – підсумував Олексій Захарченко. К

Підготувала НАТАЛІЯ УСТ'ЯНЦЕВА

P.S.

В українських військових реаліях, коли, розподіляючи кошти на придбання таких необхідних в окопах речей, перш за все, турбуються про хліб насущний для захисників рідної землі, про собак згадують, певна річ, в останню чергу. Почин Луганського загону є дуже похвальним, показовим та чи не єдиним у нашому відомстві прикладом турботи про безпеку наших чотирилапих помічників. А, між іншим, належне екіпірування натренованого собаки – це інвестиція не в одне людське життя, яке він здатен захистити.

ART

ПІДГОТОВКА

На війні, де звучать автоматні черги і залпи гармат, де треба бути у постійній бойовій готовності, коли на плечах військовиків лежить величезна відповідальність, їхнім звичайним бажанням є прагнення відволіктися, принаймні на якийсь час, послухати музику, яка піднімає настрій, робить людину щасливішою, передає особливий заряд енергії, надихає на перемогу. Пісня, танок, щире слово, мистецтво в цілому здатні діяти, наче бальзам на душу. Тож вояки залюбки слухають артистів, які приїжджають до них з концертами. На щастя, серед людей мистецтва є чимало справжніх патріотів.

Перед першим концертом вони відверто хвилюються – побоюються нерозуміння, можливого обурення бійців на кшталт: «До чого нам ваші пісні?! Не до них зараз!...». Проте розпочинається дійство, і артисти відчувають дружню прихильність і тепло публіки. Звісно, усі ми по-різному виказуємо свої емоції: хтось починає пританцьовувати, підспівувати, вигукувати, а хтось аплодує чи просто слухає. А дехто після концерту підходить до артистів, і, заглядаючи у вічі, тихо каже: «Дякую». Більшого й не треба, це – справжня винагорода для артиста.

Концерти на передовій – досить давня традиція, що зародилася ще з часів громадянської війни, коли з обох сторін виступали особливі фронтові агітбригади. Здебільшого вони існували як невеликі професійні або самодіяльні театральні колективи, сформовані на короткий час або на постійній основі.

Ширшого масштабу цей рух набув під час Великої Вітчизняної, коли все підпорядковувалося інтересам фронту. Тож радянська армія митців негайно направила туди свої кращі сили. Агітбригади отримали горду назву фронтових.

Фронтові бригади (театри) – професійні театральні колективи у роки Великої Вітчизняної війни, які обслуговували частини РСЧА і РСЧФ на фронті і в прифронтових районах, воєнізовані установи в тилу (евакуантпункти, госпіталі тощо).

Про масштаби роботи, проведеної радянськими артистами за роки війни, красномовно свідчать цифри: відбулося 1 350 000 творчих виступів, а з них 473 тисячі концертів та вистав безпосередньо в умовах бойової обстановки. Не було жодної частини, куди б не приїжджали фронтові театри. Тисячі драматичних акторів, співаків, танцюристів, музикантів, акробатів, читців, композиторів, художників, поетів перебували під час війни у лавах Червоної армії в ансамблях пісні і танцю, у військових клубах тощо. Ще більше творчих працівників на кшталт шефства обслуговували військові частини, численні гарнізони і госпіталі.

На фронті побувало 3685 артистичних бригад. У їхніх концертах брали участь понад 42 тисячі творчих працівників. Артисти під кулями, ризикуючи життям, піднімали бойовий дух солдатів. Приміром, Лідія Русланова протягом усієї Великої Вітчизняної виступала перед радян-

ськими бійцями на фронті. Вже після капітуляції гітлерівської Німеччини відбувся її знаменитий концерт, організований на сходах захопленого Рейхстагу. За спогадами очевидців, коли до солдатів вийшли Жуков, Ейзенхауер і де Голль, вони були зустрінуті оплесками, проте коли оголосили про виступ Лідії Русланової, почалося просто щось неймовірне. Тож поряд зі знаменитими системами залпового вогню «Катюша» і танком Т-34 радянські артисти зробили свій внесок у Перемогу.

За часів Другої світової традицію виступів перед військовою публікою підтримували і зарубіжні артисти. Так, французька співачка Едіт Піаф влаштувала благодійні концерти для солдатів, а під час окупації виступала в таборах для військовополонених на території Німеччини. В одному з них після концерту вона сфотографувалася з полоненими і німецькими офіцерами. Після її приїзду в Париж обличчя військовополонених вирізали із загальних фотографій і вклеїли в фальшиві паспорти. Під час свого другого візиту до того ж табору Піаф таємно провезла ці документи у валізі з подвійним дном. Під виглядом автографів вона непомітно від німців роздала ці документи військовополоненим. Всього в тому таборі було 120 таких в'язнів, багатьом із цими документами вдалося втекти, декого вона забрала із собою під виглядом музикантів.

вих конфліктів у Кореї, В'єтнамі, Саудівській Аравії, за що отримав звання Почесного ветерана збройних сил США і нагороду імені Джина Хершолта.

У лютому 1954 року USO організувала концерти Мерилін Монро у Кореї, яка погодилась тоді на перше у своєму житті турне. Актрисі навіть видали військовий квиток. Зачіска, посмішка, макіяж – все було бездоганне. Незважаючи на холоднечу, вона годинами виступала в легенькій сукні. Оскільки виступ був незапланованим і організованим похапцем, Мерилін не брала із собою музикантів, тож американські військові сформували музичну групу прямо на місці. Проте солдатам було байдуже, адже вони прийшли побачити Мерилін! Один з учасників тих подій згадував: «Солдати буквально ожили. Вона допомогла хлопцям, які сумували за домівками, за залишеними там дівчатами, на деякий час відволіктися від війни. Вона змусила нас відчувати, що дійсно нас любить. Це мої найкращі спогади тієї пори!». За чотири дні, які Монро провела на Корейському півострові, вона дала 10 концертів для підняття бойового духу американських солдатів. На її виступах побували більше 100 тисяч військових. Актриса часто говорила потім, що поїздка в Корею була однією з найкращих подій у її житті. Саме тоді вона зрозуміла, що стала знаменитою.

Організація USO досі влаштовує концерти зірок світового масштабу. Проте виступи Мерилін Монро в Південній Кореї залишилися найбільш успішними і незабутніми. Мабуть, їх цілком можна вважати одними з найяскравіших концертів ХХ століття.

Ця традиція нікуди не зникла і через сорок років, коли у вісімдесяти минулого століття в Афганістан, куди був введений контингент військ СРСР, приїжджали радянські артисти. Зокрема, Юрій Шевчук, Олександр Розенбаум, Валерій Леонтьєв та інші. Багато хто з них неодноразово бували в Афганістані з концертами. Усі вони співали у військових клубах або на імprovізованих сценах – двох зсунутих один до одного «Уралах». Значна частина пісень на таких концертах виконувалася на замовлення військовослужбовців. Такі концерти мали велике значення, оскільки, за словами «афганців», артисти привозили відчуття рідної домівки і зустрічі з Батьківщиною.

Едіта Пєха – одна з небагатьох радянських співачок, яка відвідувала радянських воїнів з концертами в період Афганської війни. Як згадує Едіта Станіславівна, коли вона приїжджала з Афгану, то привозила цілі пакунки записок рідним військовослужбовцям.

УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

У зону АТО, щоб підтримати дух бійців, їздять з концертами вітчизняні естрадні зірки. Раніше вони тільки могли уявляти, як їхні колеги під час воєн гастролювали фронтами. Тепер на собі відчують, як то воно, виступати на передовій. На жаль, в цих поїздках немає такої системності, як під час, скажімо, Великої Вітчизняної, але відчувається щире бажання артистів підтримати наших захисників.

Нещодавно з гастрольного туру на сході нашої країни повернувся прикордонний Академічний ансамбль пісні і танцю. Також протягом усього періоду напруженої ситуації в Україні прикордонні артисти невпинно працюють для підтримки військовослужбовців, які вирушають в АТО, і воїнів, що повернулися з відпустки, виступають для згуртування місцевого населення, даруючи тепло своїх сердець і незмінний позитив.

Організація USO досі влаштовує концерти зірок світового масштабу. Проте виступи Мерилін Монро в Південній Кореї залишилися найбільш успішними і незабутніми. Мабуть, їх цілком можна вважати одними з найяскравіших концертів ХХ століття.

У березні 1943-го Марлен Дітріх перервала акторську кар'єру і протягом трьох років виступала з концертами у військах американських союзників у Північній Африці, Італії та Франції. Загалом за роки війни Дітріх дала понад п'ятсот концертів. У 1947-1950 роках вона була нагороджена вищою відзнакою американського військового міністерства для цивільних осіб – медаллю Свободи, а також стала кавалером і офіцером Ордена Почесного легіону – найвищої нагороди у Франції.

З метою зміцнення бойового духу армії, підтримання її зв'язків з рідними і близькими, з 1941 року діє організація United Services Organisation (USO). Відтоді тривалий час першою особою організації був Боб Хоуп, який дав перший концерт для військових у 1942-му, останній – у 1990 році і прославився різдвяними виставами на американських авіаносцях і військових базах під час війни у В'єтнамі. За час кар'єри він неодноразово виступав перед американськими військовослужбовцями в районах військо-

Минулий рік для артистів Академічного ансамблю пісні і танцю України ДПСУ видався напруженим як ніколи. Протягом цього періоду вони об'їздили майже усю нашу країну. З-поміж багатьох варто згадати, зокрема, січневу поїздку до навчального центру Сухопутних військ ЗСУ у смт Десна. А також гастролі у підрозділах Одеського, Білгород-Дністровського, Котовського, Мостиського, Сумського прикордонних загонів, у Національній академії ДПСУ, у навчальних центрах в Оршанці та Великих Мостах, Окремій комендатурі охорони і забезпечення, на Базі зберігання та постачання. Із Чернігівського загону розпочався перший етап туру на підтримку співробітників відомства, що несуть службу на державному кордоні в умовах загострення військово-політичної обстановки. Другий етап охопив східну ділянку кордону – міста Бердянськ, Приморськ, Мелітополь, Генічеськ, Херсон, Миколаїв, смт Чонгар та Червоний Чабан. І під завісу 2015 року ансамбль вирушив у зону АТО, відвідавши смт Велику Новосілку, міста Харків, Артемівськ, Краматорськ, Волноваху та Маріуполь. Вхід на концерти був вільним. Крім прикордонників, для яких власне й організували ці заходи, приходили і військовослужбовці інших родів військ, місцеві жителі різного віку. І часто зали були переповненими.

ВАСИЛЬ НЕГРАЙ

ПРО ЖИТТЯ ЗА ЛАШТУНКАМИ КОНЦЕРТНИХ ГАСТРОЛЕЙ АНСАМБЛЮ ДПСУ НАМ РОЗПОВІВ ЙОГО НАЧАЛЬНИК ПОЛКОВНИК ВАСИЛЬ НЕГРАЙ:

– Сцени і зали для наших виступів надавалися різні. Ось у середині квітня працювали у Червоному Чабані, на Перекопському

перешийку, прямо на площі. Будинок культури, де артисти готувалися до виступу, перебував в аварійному стані, стіни продував вітер. Слід віддати належне нашому балету, який тримався стоїчно, танцюючи в тоненьких костюмах і переодягаючись на черговий танець фактично на холоді.

Траплялися й нештатні ситуації. Згадує весняну поїздку в Чонгар, коли через недостатню напругу в мережі нашого звукорежисера поставили перед дилемою: «Вибирайте: або світло на сцені, або звук!».

Особливо для ансамблю стала участь у концерті, присвяченому 20-річчю бази зберігання та постачання в Узині. За всю свою історію ми туди ніколи не виїжджали. Нас запросили, і ми із задоволенням пристали на пропозицію. Давали концерт на плацу. Місцевий люд був у захваті, тому що артисти такого рівня туди ніколи не приїжджали.

Крім виступів в органах і підрозділах прикордонного відомства, нам дуже хотілося підтримати наших хлопців безпосередньо в зоні АТО. Тож восени минулого року вдалося організувати гастролі по Донецькій області, в Краматорський загін. Були в Артемівську, Краматорську, Великій Новосілці, Волновасі, Маріуполі. Ансамбль поїхав у складі 28 осіб, екіпірований, як і належить, бронезилетами, касками, спальниками і всім необхідним.

Ми їхали в АТО вперше, хоча збиралися вже давно. Позаторік у квітні через безпеку нас повернули вже з самої поїздки. Після чого кілька разів ми намагалися вирушити туди, але нам не дозволяли. Було, звичайно, занепокоєння, але не більше того. Приїхавши в зону АТО, ми переконалися, що там вирує життя – там порядок, чистота, функціонують школи, лікарні, підприємства, заводи, магазини, комунальні служби, люди одружуються, народжують дітей.

Хвала Богові, ні бронжилети, ні каски нам не знадобилися. Спальні мішки, там, де було прохолодно, хлопці використовували. Проте, варто зазначити, що місцеві прикордонники зробили наше перебування максимально комфортним. Ми не чекали нічого надприродного від поїздки, не розраховували на таку теплу зустріч, як це буває у звичайних прикордонних підрозділах. Тому що їхали не на прикордонну територію в її прямому

Концерти для військовослужбовців, для поранених у військових госпіталях, перед бійцями, які направляються в зону бойових дій, викликають незабутні емоції у кожного артиста. Натомість вони діляться з вояками теплом своїх сердець.

розумінні. Адже наші військовослужбовці недавно стали на цей рубіж, і ми думали, що місцеве населення сприймає їх як чужинців, тож нам, певна річ, там буде працювати важкувато. Однак куди б не приїжджали, скрізь нам був організований теплий прийом. Нами всіляко опікувалися, розмістили в нормальних умовах, підшукали і гуртожитки, і медичні установи для ночівлі артистів. Ми були приємно вражені забезпеченням поїздки з боку керівництва Східного РУ і начальників Краматорського та Донецького загонів. Нам всіляко допомагали і місцеві органи влади, і культпрацівники.

Під час наших гастролей в АТО скрізь відчувалася атмосфера доброзичливості та взаємодопомоги. Нам ішли назустріч, і ми, так би мовити, відповідали взаємністю. Наприклад, у Волновасі концерт ансамблю виявився дуже доречним. Там саме відзначали свято працівника сфери соціальних послуг. Як приїхали артисти, голова місцевої адміністрації, який свого часу служив прикордонником, звернувся до нас і запропонував поєднати нагородження працівників і, власне, концерт. Ми без вагань погодилися і переробили програму, аби поєднати заходи.

Прикордонники завжди залишаються прикордонниками, ми в цьому ще раз переконалися. Охорона рубежу можлива тільки в тісному зв'язку з місцевим населенням. Це завжди враховується, і вся робота прикордонної служби будується на налагодженні зв'язку з місцевою громадою. І ми також – складова частина цієї роботи. Відчувалося, що там наші хлопці зарекомендували себе з позитивного боку. Незважаючи на різні настрої серед мешканців зони АТО, до прикордонників люди ставляться добре, і це було приємно спостерігати. На всіх концертах переважну частину публіки становило місцеве населення. Ми виступали в районних будинках культури.

Були не те що аншлаги, а супераншлаги, у деяких залах народ стояв через відсутність вільних місць. Наприклад, у Великій Новосілці доставляли крісла, щоб люди мали змогу сісти. Місцеві розповідали, що протягом останніх 10-15 років до них не приїжджали колективи такого рівня. Після концертів ми отримували схвальні відгуки, в тому числі і в місцевій пресі, на телебаченні, деякі люди безпосередньо підходили і дякували нам. Приміром, директор краматорського будинку культури зробив нам комплімент: «Хлопці, як добре у вас побудована програма! Із присутніх на концерті, не залишилося незадоволених. Кожен для себе в програмі знайшов те, що йому до душі». Сподіваюся, що своєю роботою ми внесли хоч і маленький, але важливий вклад у діяльність всієї Прикордонної служби.

І хоча на передових позиціях ансамбль Держприкордонслужби ще не виступав, але нам обіцяють, що скоро ми зможемо поїхати маленькою групою на блокпости, щоб зустрітися з хлопцями і підняти їм настрій.

ГЕННАДІЙ СИНЕОК

СВОЇМИ ВРАЖЕННЯМИ ВІД ТИЖНЕВОЇ ПОЇЗДКИ ДО АТО ПОДІЛИВСЯ І ХУДОЖНІЙ КЕРІВНИК АНСАМБЛЮ ГЕННАДІЙ СИНЕОК:

– Спогади залишилися найтепліші. Їздив увесь балет і група солістів, серед них: Максим Апостолів, Ніна Мирвода, Сергій Д'яченко, Антон Медальс, Діма Жбанков, Володя

Новохацький, Юра Ракул. Ми не виступали, як інші колективи, безпосередньо у військових частинах. Перед нами стояло дещо складніше завдання – налагодити зв'язок прикордонників та місцевого населення, популяризувати прикордонну службу для зміцнення її авторитету і престижу у регіоні.

У зоні АТО нам надавали великі зали. У самому малому з них було 500-600 місць. На наших виступах всі ці приміщення були заповнені вщент. У Великій Новосілці я взагалі до зали не міг пройти до своїх через натовп охочих подивитися концерт.

Основне наше завдання перед концертом – зрозуміти, яка буде публіка, врахувати кожну дрібницю. Буває так, що ми проводимо легку кореляцію програми, а трапляється, що повністю все переробляємо, змінюємо. Потрібно бути дуже обережними, щоб не зачепити за живе місцевих мешканців, не образити їхні почуття і не спровокувати на агресію. Природно, що наш репертуар мав патріотичну спрямованість, але, що стосується концерту, то він вівся і російською, і українською мовами. Більшість пісень – українською, були пісні й іспанською та італійською. Варто зазначити, що російських пісень у нас не було, але були пісні російською мовою про останні події в Україні. І народ дуже добре їх сприймав. Тобто якась частина програми була розважальною, для того, щоб люди, які прийшли на концерт, могли скинути важкий моральний тягар і просто відпочити. Розслабити людей і дати їм можливість хоча б на годину-дві забути про бойові дії, повернутися думки до сімей – коханих, батьків, дітей, взагалі до мирного життя як такого – це теж частина нашої роботи. Я вважаю, ми впоралися із цим завданням. Були й жартівливі, і серйозні номери, але, тим не менш, кожен виступ артистів свідчив про те, що повинні відчувати і переживати

всі ми. Адже, щоб створити патріотичний настрій, не обов'язково співати військові марші. Можна пронизати людей цим почуттям через красу української пісні, мелодику української мови, рухи танцю.

Без удаваної скромності скажу, що зали аплодували нашому ансамблю стоячи, люди запрошували приїжджати знову. Натомість артисти дарували диски зі своїми виступами, а також залишали автографи та побажання на державному прапорі. Після отримання листів вдячності від мерів Волновахи, Маріуполя, Артемівська керівництво ДПСУ розпорядилося заохотити всіх артистів, хто їздив до зони АТО.

ОБМІН ЕНЕРГІЇ

Концерти для військовослужбовців, для поранених у військових госпіталях, перед бійцями, які направляються в зону бойових дій, викликають незабутні емоції у кожного артиста. Натомість вони діляться з вояками теплом своїх сердець. За таких обставин матеріальні речі, що зазвичай здаються суттєвими, відходять на другий план, а значно вагомим видається те, що в душі.

Куди б не приїжджали прикордонні артисти, усюди їм щиро дякують за можливість поринути у світ мистецтва, за нагоду поновити душевні сили, за подарований чудовий настрій. Такі виступи дуже потрібні, бо таким чином воїни відчувають підтримку і розуміють, що люди, як ніколи, потребують їхнього захисту і рішучих дій. К

Підготувала Тетяна ФІЛІПЕНКО

МУЗБАТ ЗАРЯДЖАЄ

Найпоширеніша музична форма, чи навіть більше – символічний код народу, саме так можна охарактеризувати сучасну пісню. А тепер давайте поставимо собі запитання: скільки сотень молодих українських виконавців, прийшовши зі своїм продуктом на вітчизняні музичні канали, отримували відповідь у стилі – неформат? А який відсоток українських пісень ми чуємо в денному радіоефірі найпопулярніших радіостанцій країни? Залишається тільки зізнатись собі в тому, що ми звикли до англійської чи ще гірше – до російської пісні, українська ж стала для нас чимось екзотичним, не на кожен день...

Як врятувати ситуацію? Дуже просто – нести українську пісню до слухача і що більше її буде, то краще. Форми можуть бути різними, головне – результат. Він буде тоді, коли слухач почне формувати попит.

Чи не найкраще на цій ниві у сьогоднішній охопленій війною країні працює творче об'єднання «Музичний Батальйон», до якого увійшли десятки українських виконавців. Сьогодні ми спілкуємося з ідейним натхненником та засновником «Музбату» Олександром Юрковим.

– Пане Олександр, як виникла ідея створення такого колективу, хто долучився до корисної справи?

– У кожного з нас різноплановий бізнес, але нас об'єднує наше рідне місто Київ, наша країна, і ми відчуваємо відповідальність за нашу землю. Ведення бізнесу в Україні – справа не з легких, повсякчас доводиться боротися з корупцією, тиском органів державної влади, тому раніше ми здебільшого були зайняті цією проблематикою і не звертали увагу на той напрям діяльності, яким займаємося зараз. Відверто кажучи, після першого «Майдану» нам здалося, що все буде гаразд, і далі все піде своїм шляхом, як у інших нормальних державах. Проте практика ще раз довела – перемогти – це лише половина справи. Тут можна провести аналогію з бізнесом – якщо ти, приміром, відкрив компанію, і далі не займаєшся нею – вона пропаде.

Події, які відбуваються у країні сьогодні, дають нам новий потужний поштовх, і ми не маємо права змарнувати цей шанс, тому й вирішили бути більш активними, поширювати ідеї, які вважаємо фундаментальними для розвитку нашої держави, і бути відповідальними за ту Богом дану землю, за тих людей, які на ній живуть.

Для мене є дуже показовим приклад наших предків, які не хотіли воювати за незалежність України в 20-х роках минулого століття і потім помирили від голодомору 33-го. Ми знаємо про курдів, які є найбільшою нацією у світі без держави. Нація без держави, можна сказати, приречена, бо вона або стає іншою нацією, або змушена постійно поневиряться. Якби Україна не здобула незалежність, про геноцид проти нашого народу ніхто б і не дізнався...

Якщо ми не будемо захищати свою державу, ми перестанемо існувати, і це головна ідея, з якою ми ідемо до людей.

ПЕРШ, КОГО МИ ПІДТРИМАЛИ У БОРОТБІ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАШОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ – ПРИКОРДОННИКИ І КУРСАНТИ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ. ВОНИ ПЕРШИМИ МАЮТЬ ЧІТКО УСВІДОМЛЮВАТИ, ЧОМУ ПОВИННІ ЗАХИЩАТИ СВОЮ КРАЇНУ, І ЯКІ РИЗИКИ НЕСЕ ЗА СОБОЮ ВІДМОВА ВІД ЗАХИСТУ.

– Ви вважаєте музику найкращим засобом донесення вашої ідеї, чи є інші форми, актуальні на сьогодні?

– Нашим першим партнером у цій спільній справі стало видавництво газети «День», діяльність якого спрямована на поширення української культури, української свідомості.

Після Криму ми зрозуміли, що толерантність, миролюбність, гостинність у сучасних умовах не спрацьовують. В умовах жорсткого протистояння держав нас поважатимуть, якщо ми будемо сильними. Ми будемо сильними, якщо усвідомимо, хто ми такі. Ми можемо бути професіоналами, але якщо не будемо патріотами, наш професіоналізм нікому не буде потрібен. На окупованих територіях всіх наших професіоналів замінили на російських, і тут, як то кажуть, коментарі зайві.

Якщо ми допустимо це на всій території України, ми втрачимо те, що маємо. Тут є свого роду прагматизм, навіть для представників комерційних компаній. Приміром, коли розпочалась окупація Криму, ми втратили велике замовлення Американської компанії, проект якого був розрахований на Україну та Молдову. Ніхто не хоче працювати з країною, в якій іде війна. Ніхто не захоче працювати з українцями, якщо у них не буде своєї держави. Будуть працювати з росіянами, німцями, поляками, просто використовуючи наш ресурс непрямыми шляхами.

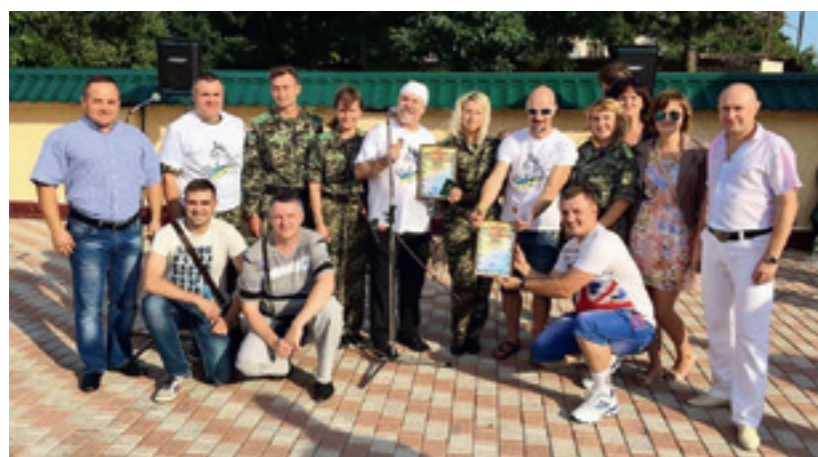

– Кого ви, передусім, бачите своєю цільовою аудиторією?

– Перші, кого ми підтримали у боротьбі за збереження нашої незалежності – прикордонники і курсанти військових навчальних закладів. Вони першими мають чітко усвідомлювати, чому повинні захищати свою країну, і які ризики несе за собою відмова від захисту. Наші військові у Криму мали все для захисту Батьківщини, у них не було лише одного – розуміння, навіщо це потрібно було робити.

Зараз ситуація зовсім інша. Та навіть за таких умов є люди, які, воюючи на передовій, не до кінця усвідомлюють важливість того, що вони роблять, а щоб усвідомлювати – треба знати історію. З її допомогою знаюча людина може певною мірою прогнозувати майбутнє. Якщо людина читала історію не з книжок Російської Імперії чи Радянського Союзу, вона має іншу думку. Історія однакова, але її можна трактувати по-різному, адже з одного боку, ти – роз-

відник, а з іншого – шпигун. І перше, і друге є правильним, питання лише у точці зору. В Україні історія повинна бути українською, тільки так ми матимемо певну гарантію, що у нас не буде сепаратизму, який у тій чи іншій формі проявляється в окремих регіонах України.

Коли до нас вперше звернулися за допомогою прикордонники, ми разом із партією бронезилетів привезли хлопцям книги і газети. Спочатку така ініціатива була сприйнята якось не зовсім зрозуміло, мовляв, навіщо нам зараз книжки, нам, в першу чергу, треба захистити хлопців від куль. Однак потім прийшло розуміння того, що книги – це не ті набойі, які можна привезти машиною чи літаком і зарядити у зброю, книги – це ті набойі, які є у голові. Борець може мати озброєння, бронезилет і зовсім не мати мотивації для захисту своєї держави.

ПІСНЯ Ж – ЦЕ СВОГО РОДУ КОД, ЗА ДОПОМОГОЮ ЯКОГО МОЖНА ПОВЕРНУТИ УКРАЇНЦЯ В УКРАЇНСТВО. І, ЗРЕШТОЮ, ТЕ, ЩО МИ РОБИМО, СПРАЦЬОВУЄ КРАЩЕ, НІЖ ГАРМАТИ І ТАНКИ.

Всі ми, по суті, стали прикордонниками на межі двох світів, тому наші «зелені кашкети» – це особливі люди, бо вони мають бути прикордонниками у квадратах.

– Повернімося до діяльності безпосередньо Музичного Батальйону, наскільки потужною є цей вид зброї у вашому творчому арсеналі?

– Перший наш фестиваль «Дунайська Січ» був присвячений саме прикордонникам Ізмайльського загону. Так вже історично склалося, що саме у цьому місті ми знайшли найбільше однодумців, які й допомогли нам з організацією концерту. Ми оголосили про те, що захід буде благодійним, і збори від нього підуть на підтримку прикордонників загону, однак розуміли, що особливо розраховувати на збори не варто, бо вони будуть незначними. Проте донести до людей розуміння того, що потрібно підтримувати свою армію, гадаю, нам вдалося, адже ми захопили людей допомагати прикордонникам.

Перший концерт у Кураховому теж був особливим. Сепаратистські настрої населення нас не дуже дивували, однак, разом з тим, до нас підходили місцеві мешканці зі словами вдячності. Незважаючи на те що у їхньому сприйнятті до них приїхали хохла, вони розцінювали концерт як великий позитив, адже там вже впродовж багатьох років не було жодного культурного заходу такого масштабу.

Другим кроком було те, що Курахівчани через журналістів «5 каналу» покликали нас до себе у гості. Звичайно ж, ми обрали для цього чи не найкращу нагоду – День Прапора України і постаралися зробити це

свято яскраво жовто-блакитним. Ми не поскупилися на безкоштовну сувенірку і, зрештою, вся центральна площа міста майоріла українськими прапорами.

Третім кроком, найімовірніше, буде те, що ці люди організують для себе подібного роду захід самі.

Спілкуючись з нашими волонтерами, ми бачимо, що в цьому регіоні є чимало людей, на яких можна опиратися, але здебільшого виходить так – близько 5% мають сепаратистські настрої, такий самий відсоток людей мають чітку українську позицію, решті або ж взагалі байдуже, або вони просто спостерігатимуть за всім, що відбувається, і потім приєднаються до тих, хто буде більш переконливим.

– Якими, на Вашу думку, є перспективи такої діяльності, скільки і в якому режимі доведеться працювати?

– Поступовість тут неможлива, її варіант припустимий тільки коли вже є українська влада. На всій території України тоді сам процес культурного виховання може відбуватися поступово. Якщо людина так любить Росію – будь ласка, вона розташована зовсім поруч – переїхав на 20 кілометрів, живи собі на здоров'я і не треба ніякої війни. Це слід чітко усвідомлювати – люди, які не хочуть жити в Україні, не повинні жити в нашій державі.

У цьому плані є дуже показовим прибалтійський приклад, як зробили вони – іспит з культури, мови, історії. Склав іспит – отримав громадянство, не склав – ти резидент країни, маєш право тут перебувати, але на певних умовах – без права голосу, права бути обраним і обирати.

– Чи відчуваєте ви достатній зворотній зв'язок і, зокрема, від українських прикордонників?

– Що стосується співпраці з прикордонниками, ми наразі на першому етапі – самі пропонуємо і чекаємо другого – кроку назустріч, запиту на нашу роботу, принаймні, з боку керівництва, адже саме воно частіше за все вирішує такі моменти.

Проблема полягає у тому, що ми, здебільшого, залежні від багатьох чинників, від великих країн, від кредиторів, хоча насправді ми залежні самі від себе, інакше нам було б байдуже те, що впливає на нас сьогодні. Російська агресія – це вірус. Якби організм був міцним, вірус до нього не чіплявся б.

Пісня ж – це свого роду код, за допомогою якого можна повернути українця в українство. І, зрештою, те, що ми робимо, спрацьовує краще, ніж гармати і танки. К

Спілкувався Дмитро СЛИВНИЙ

ПРАВО НА ЩАСТЯ БУТИ УКРАЇНЦЕМ

Сьогодні... У когось воно насичене яскравими й безтурботними буднями, а комусь чи не щодня необхідно доводити своє право на життя і радість бути там, де ти є, бути тим, ким себе відчуваєш. Насолоджуватися, здавалося б, дивними речами – щастям бути українцем. Чому дивними?..

Герой нашої розповіді в реальному сенсі цього слова – справжній герой. Олексій, на перший погляд, абсолютно звичайнісінький хлопчина з невеличкого селища поблизу Волновахи. У свої 14 років йому довелося вже чимало пережити. По-перше, війна, постійні звуки канонади поруч із домівкою, школа, вчителі й учні, якої увесь час цькували юнака за його патріотичні думки й висловлювання, односельці, які при кожній можливості намагалися образити юнака і його маму за проукраїнську позицію. Так, здавалося б, XXI століття, культура, демократія, свобода слова і таке інше... Та, як виявилось, з людьми, котрих знаєш протягом всього життя важко знайти спільну мову, бо вони, м'яко кажучи, агресивно налаштовані проти своїх же односельців та співвітчизників. А до рідної землі малодушні та байдужі.

«Ця історія почалася того трагічного надвечір'я» – згадує мама Світлана. Блокпост, що знаходився неподалік села, Олексій відвідував часто. Потоваришував з тамтешніми військовими, які завжди радо вітали хлопчину. Льоша був охочий до спілкування, тому що йому довелося рости без повноцінної опіки й надійного батьківського плеча. Хлопчина знаходив серед нових знайомих не тільки розраду, а й чи не найважливіше для нього на той момент – підтримку та односторонній захист. Вони почасти займали юнака цікавими розповідями та завчали разом то віршики, то афоризми про Батьківщину. Той час був для нього цінним і розрадним. Проте одна мить, одна доля секунди перевернула

“ ЗАРАЗ ОЛЕКСІЙ ПРОДОВЖУЄ МРІЯТИ, ЖИТИ ЗВИЧАЙНИМИ ШКІЛЬНИМИ БУДНЯМИ. ЙОГО ЖАГУ ДО ЖИТТЯ, ВІРНІСТЬ СВОЇЙ КРАЇНІ ТА ЛЮБОВ ДО НЕЇ НЕ ПРИТУПИЛИ НІ ЦЯ ТРАГІЧНА ПОДІЯ, НІ НАСТРОЇ СУСІДІВ, ЩО АБСОЛЮТНО НЕ ЗМІНИЛИСЯ. НА ЗАПИТАННЯ: «ЩО НЕ ДАВАЛО ЗАНЕПАСТИ ДУХОМ?», ВІДПОВІВ: «ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ».

все його ще зовсім юне життя. З марева юнацьких думок враз довелось стати дорослішим і мужнішим...

Понад місяць лікарняних ліжок, операція, реанімація, реабілітація – мама Світлана згадує, як страшний сон. Тоді кошти на допомогу Олексію пожертвувало багато небайдужих, навіть не знаючи, наскільки унікальна ця дитина. А все через випадковість, хоча про яку випадковість можна говорити... Про що думала особа по ту сторону барикади, серед білого дня прицілюючись у дитину та свідомо спускаючи курок, можна нині тільки здогадуватися.

Зараз Олексій продовжує мріяти, жити звичайними шкільними буднями. Його жагу до життя, вірність своїй країні та любов до неї не притупили ні ця трагічна подія, ні настрої сусідів, що абсолютно не змінилися. На запитання: «Що не давало занепасти духом?», відповів: «Любов до України». Ніколи б не подумала, що ця зовсім коротка фраза дитини може приносити стільки задоволення, а все тому, що звучить з вуст справжнього патріота. Сподіваюся, мрія стати військовим вже дуже скоро стане для цього юнака цілковитою реальністю.

Шкода, що одним для розуміння своєї автентичності не вистачає цілого життя, інші ж незламно продовжують надіятися та вірити у майбутнє на своїй, Богом даній землі. Історія Олексія зняла полуду з очей вже не одного псевдо свідомого українця. Його незламність, сила духу та неймовірна щирість патріотичних почуттів – те, що робить цю дитину нашим майбутнім. **К**

Світлана САВЧУК

ВУАЛЬ НОВОЇ ПРОПАГАНДИ: МАЙБУТНЄ ПОРУЧ

Нова пропаганда працює не лише через літературу, але й через телесеріали, освіту, відеоігри, що нині стають все більш популярними. Найважливіше у цьому – ніхто і ніколи не подумає, що це і є пропаганда.

Розвиток пропагандистського впливу не має меж, оскільки його можливості розширюються, а людина за своїми нейробіологічними параметрами залишається незмінною. Новизною тут виступає хіба що перехід до щоразу більш м'якіших методів впливу, оскільки соціальні системи все далі відходять від авторитарності. Сучасні методи впливу, хоча це і було визначено ще засновником піару Бернейсом, ґрунтуються на тому, що створюють в об'єкта впливу ілюзію, ніби він сам приймає рішення.

До речі, саме так вибудували свою «архітектуру вибору» Талер і Санстейн, створюючи контекст вибору, який приведе людину до потрібного рішення.

Однак це не єдина характерна ознака, властива сучасним напрямкам впливу. Можна виділити наступні види підходів, що вирізняються принциповою відмінністю:

- нові об'єкти впливу: наприклад, цивільне населення інших держав, де працює публічна дипломатія, стратегічні комунікації,
  - новий інструментарій впливу: нейронаука дає більш чіткі підказки для ефективності,
  - нові цілі впливу: наприклад, Британія вбачає цілі інформаційних операцій у зміні поведінки, натомість США – у зміні ставлення,
  - нові методи управління інформаційним простором:
    - управління віртуальним простором,
    - дезорієнтація (шок, хаос тощо) з метою впровадження нових правил,
    - індивідуалізація впливу, розрахована на окремого індивіда,
    - робота з мирським і сакральним,
    - інтенсифікація атак і нападів у нових площинах (соціальні медіа, кіберпростір).
- Першими з пропагандистською метою скористалися з проривів у нових науках саме військові. Вони виділили грант на те, щоб об'єктивно спробува-

ти побачити, чому один **нарратив** (історично і культурно обґрунтована інтерпретація деякого аспекту світу з певної позиції – прим. авт.) спрацює краще за інший. Первинна проблема полягала у тому, що нарратив «Аль-Каїди» викликав більшу довіру мусульманського населення, аніж нарратив американський.

Над цією проблемою, разом з іншими структурами, працював Інститут креативних технологій Університету Південної Каліфорнії. Цей заклад від самого початку був створений, щоб адаптувати технології Голівуду для потреб військових. І у випадку дослідження нарративу вони також створили власну дослідницьку групу.

Іншим цікавим учасником цих досліджень став професор Поль Зак. Вчений займається хімією мозку – зокрема тими речовинами, які виділяє мозок при читанні нарративів. Наприклад, він виявив, що деякі сюжети викликають виділення речовини, дія якої подібна до малої дози кокаїну.

У результаті Зак підсумував: *«Після кількох років експериментів я розглядаю окситоцин як неврологічний варіант золотого правила: якщо ти ставишся до мене добре, у більшості випадків мій мозок буде синтезувати окситоцин, щоб мотивувати мене ставитися добре до тебе у відповідь. Таким чином такі соціальні створіння, як люди, втримують себе як частину соціальної групи: вони поводяться позитивно більшу частину часу»* (хоча є і не такі однозначні трактування ролі окситоцину).

Стосовно нарративу Зак зауважує, що, дослідивши аналіз крові до і після читання, вдалося встановити: розповіді, що базуються на діях героїв, істотно збільшують виробництво окситоцину.

Пропаганда, як, до речі, і військова справа, знаходиться у полі сприяння, оскільки в них зацікавлена держава, а вона завжди має доступ до великих фінансових потоків. Це, в свою чергу, буде стимулювати і науку, і практику.

Кількість цієї речовини допомагає визначити, наскільки люди готові допомагати іншим, наприклад, давати гроші на добровільність, тематично пов'язану з цим нарративом.

Нейронаука дає відповіді і на інші запитання. Нині, наприклад, проведено дослідження, що пояснюють феномен вірусного розповсюдження інформації. Перший фактор – чим сильніше хочеться розповсюдити, тим більшим буде успіх. Другий фактор – чим чіткіше людина розуміє, як інші поставляться до цього змісту, тим сильніше буде розповсюдження.

Пропаганда, як, до речі, і військова справа, знаходиться у полі сприяння, оскільки в них зацікавлена держава, а вона завжди має доступ до великих

фінансових потоків. Це, в свою чергу, буде стимулювати і науку, і практику. Саме тут починають проявляти себе на повну силу проривні технології, оскільки вони стимулюють набір вищевказаних факторів.

Ще однією сферою, до якої торкнулася держава, стали виборчі технології на рівні президентських виборів. Іссенберг описав входження мікротаргетингу як політтехнологічного інструментарію, що двічі принесло перемогу Обамі. До речі, його виборча кампанія показала, що волонтери, котрих ми також можемо розглядати як технологію, виявилися більш успішними, аніж колл-центри, оскільки переконують людей більш швидко, тим самим працюючи ефективніше. Цю ж проблему сьогодні виявили і в соціальних мережах: автоматичні коментарі втрачають ширість та ефективність.

Американська армія чітко зрозуміла значення комунікації для своїх дій. Дослідження ефективності впливу констатує, що проблеми національної безпеки вимагають комунікації і впливу у взаємодіях з іноземними аудиторіями. Тим часом, щоб оцінити атмосферу в цьому середовищі, використовуються такі параметри:

- як населення реагує на патрульні машини, що проїжджають по селу (киданням каміння або щирим вітанням),
- ступінь взаємодії населення з дружніми силами (візуальний контакт, обмін інформацією, запрошення до будинку),

- кількість людей, які торгують на базарі, або рух на дорозі до ринку,
- кількість розвідувальних підказок, які видаються населенням,
- суб'єктивна оцінка атмосфери від достовірних місцевих джерел.

При цьому справедливо зазначається, що число таких індикаторів загальної атмосфери може бути нескінченним. Однак цікавою є сама спроба поставити якісь вимірювані характеристики простору, який важко піддається вимірюванню. До речі, окремо розглядаються проблеми вимірювання довготривалих результатів і тих, які практично не піддаються вимірюванню.

Два принципові висновки, серед інших, привертають особливу увагу:

- хороша інформація не є синонімом квантитативної інформації, оскільки якісна інформація також може бути достовірною і необхідною,
- одиницею вимірювання повинна бути здатність впізнавання повідомлення, прийняття його змісту, а не просто того, чи бачила його аудиторія.

До речі, і Фейсбук змінив алгоритм наповнення стрічки новин. У відборі відео тепер грає роль включення звуку, перехід на великий екран, включення кращої роздільності, а не просто наявність лайка. Всі ці дії з відео демонструють проявлений до нього інтерес.

Інтернет і SMS-повідомлення в процесі передачі можуть бути істотно трансформовані непомітним для споживача чином. Це зауваження Потілла, фахівця в сфері медійної

антропології. Ще одне спостереження зустрівся нам у його дослідженні перенесення годинника і календаря як західного винаходу в інші культури. Він підкреслює, що коли люди говорять про свої улюблені програми, вони одночасно розповідають, як вони структурують свої соціальні час і місце. Радіо структурують день, телебачення – вечір. Як бачимо, сьогоднішні медіа реально структурують життя людини на чіткі часові відрізки.

Також є чимало інших опосередкованих параметрів, які може підказувати нейропсихологія, але пропаганда поки що не подумала про них. Тобто потенціал пропаганди поки що використаний не до кінця.

Завдяки Сноудену були оприлюднені нові інструменти спецслужб, у даному випадку британських, щодо роботи в Інтернеті. Робота задається в таких площинах:

- запровадження всіх видів фальшивої інформації в Інтернеті для руйнування репутації цілей,
- використання соціальних наук та інших технік для маніпуляції онлайновим дискурсом і активністю, щоб досягти бажаних результатів.

У якості тактики такої дискредитації використовуються: розміщення фотографій у соціальних мережах, ведення блогів від імені жертв, відправка інформації колегам, сусідам, друзям.

Абсолютно не дивує, що ці розробки з'явилися в Британії. Вона постійно бере на озброєння до системи державного управління відкриття зі сфери соціальних наук. Загальним визначенням цього підходу з боку спецслужб стає *«використання онлайн-технік для того, аби щось мало місце у реальному або кібернетичному просторі»*.

Стає зрозумілою увага до соціальних мереж, якщо поглянути на дані Центру П'ю. Це дані за січень 2014 року, згідно з якими 74% дорослих користувачів Інтернету послуговуються соціальними мережами, що відкриває нові можливості як для відслідковування, так і для проведення відповідних пропагандистських операцій. Дані за січень 2014 р.: 71% онлайн-дорослих використовували Фейсбук, 23% – Твіттер, 26% – Інстаграм, 28% – Пінтерест, 28% – Лінкедін. Відповідно, виникають і наукові дослідження ефективності «Аль-Каїди» в онлайн.

Проте соціальні мережі породжують тактичний інформаційний продукт, хоча він і може направлятися ви-

могами стратегічного контенту. Більш цікавим є стратегічний інформаційний продукт, який плавно перетікає у продукт віртуальний. Це міфи, оскільки саме вони «керують світом», задаючи його картинку.

Венеція може розглядатися як один з перших свідомо сконструйованих міфів. Очевидно, не дарма учні Гутенберга були перекуплені свого часу Венецією. Її задавали і як країну свободи, і як країну розваг. Звідси кожен міг собі взяти те, що йому ближче.

Радянський Союз як більш близький нам приклад також був повністю сконструйованою у віртуальному світі країною. При чому для його жителя віртуальна правда завжди була більш правильною, ніж реальність, оскільки реальність довкола трактувалась як виняток з правил. Віртуальність назавжди і безповоротно перемагала реальність. Однак це не могло тривати вічно. Якби перебудова не трапилася тоді, коли трапилася, вона стала б неминучою з винаходом Інтернету. Радянська пропаганда була потужною, але її істотним компонентом була цензура. А без цензури вона втрачала всю свою ефективність.

Сильні гравці активно укріплюють саме свій стратегічний контент, розуміючи, що зберігаючи його, вони створюють структуру, котра може не боятися чужої думки, оскільки саме вона, швидше за все, сприйматиметься як неправда.

При цьому більшість нинішніх проблем пропаганди, вірогідно, були задані наявністю різних концепцій у передвоєнний час, після усвідомлення успішної ролі пропаганди в період Першої світової війни. Адаже і Ліппман, і Бернейс працювали у відомому комітеті Кріля за однією з версій, хоча реально Ліппман працював в аналогічній військовій структурі.

Різниця їх підходів є дуже суттєвою. Ліппман критично ставиться до маніпуляції громадською думкою у воєнний час і перенесення цих методів у мирні часи. Бернейс навпаки бачив у цьому позитивні можливості. Бернейс вбачав плюси і в стереотипах як помічнику в роботі в сфері публік рілейшнз, які навіть можуть самі створювати нові стереотипи в інтересах клієнта.

Ліппман бачив структурні «дірки» у системах новин, що для Бернейса навпаки було можливостями для створення подій і псевдоподій з метою подальшого висвітлення. Бернейс навіть

запозичив у Ліппмана терміни «створення згоди» і «невидимий уряд», але при цьому перетворив їх з негативних на позитивні.

І цей розподіл можна легко зрозуміти, споглядаючи з сьогоднішнього. Якщо Ліппман виступав у ролі політолога, в тому числі такого, який крити-

ди. У ній автор виділяє два типи кампаній: виправдання і звинувачення. Їхня направленість цілком зрозуміла за цими назвами.

Однак у Кріля системний підхід був явно сильніший. Сучасний аналіз вбачає у його «домашній пропаганді» наступні елементи:

Нині проведено дослідження, що пояснюють феномен вірусного розповсюдження інформації. Перший фактор — чим сильніше хочеться розповсюдити, тим більшим буде успіх. Другий фактор — чим чіткіше людина розуміє, як інші поставляться до цього змісту, тим сильніше буде розповсюдження.

кує існуючий стан речей, то Бернейс, як представник прикладної комунікативної сфери, яка обслуговує бізнес, і котру він назвав публік рілейшнз, природно вбачає у тому, що критикує Ліппман, можливості для свого функціонування.

Хоча обидва вони відштовхувались від однієї системи, вибудованої у часи війни Крілем. У книзі Кріля «Як ми рекламували Америку» є не лише розділ на тему війни фільмів, але й розділ на тему війни парканів, де розповідається про використання плакатів. Робота Комітету публічної інформації, який очолював Кріль, вважається першим системним досвідом пропаганди на рівні держави. Хоча нам зустрівся аналіз не менш істотного досвіду Британії у 1854–1902 рр. Тут робота в період Кримської війни розглядається як попередниця сучасної пропаганди. А окрема глава цієї роботи взагалі присвячена бурській війні, яку давно віднесено до типу сучасної пропаган-

- емоціоналізація: німецький дипломат писав, що американці більш сентиментальні, а це не враховують німецькі пропагандисти,
- демонаізація ворога,
- війна, яка закінчить усі війни: два перші прості прийоми не підходили для інтелектуалів і пацифістів, тому довелося запустити цю, більш складну форму впливу,
- нечесність, яка завжди присутня у пропаганді під час війни.

Сьогодні нова пропаганда працює не лише через літературу, але й через телесеріали, які більше приваблюють усіх, адже кількість глядачів зростає, а читачів – зменшується, і не лише через освіту, але й через відеоігри, які все більше розповсюджуються. Найважливішим у таких нових напрямках залишається те, що ніхто і ніколи не подумає, що перед ним пропаганда. ¹⁸

ГЕОРГІЙ ПОЧЕПЦОВ

OT VINTA

РОБИТИ ТЕ, ЩО ВМІЄШ НАЙКРАЩЕ

Засновник музичного стилю «украбіллі» гурт «OT VINTA» приїхав до київського прикордонного госпіталю на концерт з нагоди святкування Дня Незалежності. Відкриті концерти просто неба завжди непередбачувані. Однак того дня ані дощ, ані відсутність сцени, світла та неможливість підключення звукової апаратури не завадили хлопцям виконати свою роботу. Їм вдалося запалити усіх присутніх своїми веселими, життєрадісними піснями. Саме такими випробуваннями і визначається справжній артист.

Гурту під силу зіграти як для багатотисячного стадіону, так і для невеликої громади. Свою універсальну акустичну програму учасники гурту підготували випадково, але вона їм знадобилася і на Майдані, і в окопах АТО.

На їхніх концертах завжди панує запальна атмосфера, що заряджає шаленим позитивом усіх довкола. Танцюють і молоді, і літні та навіть поранені бійці на милицях.

Юрій Григорович Журавель – український музикант з Рівного, лідер та вокаліст гурту «OT VINTA», композитор, поет, художник, аніматор, громадський діяч, актор і сценарист.

Дотепний та жартівливий на сцені фронтмен гурту люб'язно погодився відповісти на декілька запитань нашого журналу під час коротенької перерви у концерті. У позасценічному житті він є великим працелюбом, людиною відвертою і патріотично налаштованою. Своєю творчістю Юрій Журавель щоденно доводить відданість українській ідеї.

– Згадуючи такий відомий вислів – хочеш миру, готуйся до війни – кожен чоловік, громадянин своєї держави, має бути готовим у будь-який момент її захищати зі зброєю в руках. Що до Вас як людини творчої, – і слово, і малюнок, і пісня – інколи набагато потужніша й ефективніша зброя, яку Ви застосуєте дуже доречно і влучно...

– Я це відчув вперше на Майдані Незалежності 19 лютого, після страшної загибелі людей. Пам'ятаю, тоді навіть попри протистояння у людей був піднесений настрій. Начебто мало бути страшно саме в епіцентрі подій, де міг загинути, але насправді почувався досить затишно, тому що там панувала єдність друзів-однодумців, натомість деінде в місті було набагато тривожніше. Гуртом взялися наносити бруківку, пісок на позиції. І я підійшов до краю барикади, щоб подивитися, чи часом не причаїлись на Жовтневому снайпери. Та враз відчув ззаду досить потужний стусан по потилиці. «Ану, сховай голову! Де твій шолом?». Мене це спочатку обурило, я розвернувся, навіть приготувався щось відповісти, але мене знов випередив цей чоловік: «І взагалі, вали додому й малюй». Відтоді я збагнув, що дійсно, моя робота як музиканта, як художника-карикуриста – дещо інша. У цей час я повинен працювати вдвіть більше, щоб принести відчутну користь спільній боротьбі. Тож під час війни треба якраз робити те, що вмієш найкраще.

– Чи спонукає Вас до творчості війна, що охопила схід нашої країни?

– Надивившись з дитинства на всі принади армії, бо виріс у родині військових, я зрозумів, що військовим не буду. Мій дідусь служив у польському війську. Про війну він ніколи не хотів згадувати, я так зрозумів, що коли «Совети» прийшли в Польщу, він потрапив до Сибіру, потім усю війну пройшов у штрафбаті. Крім Другої світової, йому випало на долю побувати ще й в Угорщині під час кривавої розправи з демонстрантами в період повстання 1956 року. Саме тоді мій дідусь дякував Богові, що він артилерист, а не танкіст, бо теж був у Чехії під час тих страшних подій придушення революції. Батько ж служив сапером в інженерних військах, розмінував більше двох тисяч снарядів, що лишилися після Великої Вітчизняної.

У дитинстві я поїздив – змінив вісім шкіл. Добре, що батько здебільшого служив в Україні – у Прикарпатському військовому окрузі, в Любомлі, Новограді-Волинському і Житомирі, Вінниці, Гайсині, Рівному, Овручі... На щастя, не поїхав він свого часу до Афганістану, Ефіопії, Камбоджі. Буквально недавно, торік влітку, скасували пільги учасникам бойових дій. Мама дуже засмутилася від такого «подарунку» від держави, згадувала, як тато, будучи молодим офіцером, ризикуючи життям, возив на ЗІЛх заіржавілі снаряди, як лягав на них зі своїми побратимами, щоб вони не каталися у кузові і випадково не вибухнули. Зазвичай, дуже часто забувають про літніх людей, які віддали свого часу сили і здоров'я заради безпеки інших.

Відверто скажу, що війна – це взагалі остання справа. Те, що гинуть люди, це жахливо. Муза і війна – не сестри. За час війни я втратив друзів, які загинули у боях за Україну, разом з тим втрачено зв'язок із колишніми товаришами по той бік кордону. Ми вже давно програвали інформаційну та культурну війну. Гадаю, становище в Україні доречно порівняти з ладом в окремо взятому господарстві: якщо ти гарний ґазда, вчасно прибираєш, розставляєш все по своїх місцях, у твоїй оселі ніколи не заведуться пацюки. А якщо в тебе безлад, то рано чи пізно з'являться «небажані гості», доведеться влаштувати пастки, вести війну з ними. Якщо влада піклується про свою державу, її майбутнє, вона ніколи не доведе ситуацію до війни.

КОНЦЕРТИ В ОКОПАХ

– Ваш гурт своєю творчістю намагається усіляко підтримати військовиків, які захищають країну у зоні АТО. Куди саме їздили з концертами, які настрої відчували серед військових?

– Де ми тільки не давали концерти! Таке відчуття, що об'їздили АТО вздовж і впоперек. Останні наші волонтерські виступи були наприкінці літа, в Щасті і в Трьохізбенці на Луганщині. Зараз у нас період, так би мовити, перепочинку. Не хочемо і бійцям набридати, бо складається враження, що в АТО окрім нас майже ніхто не їздить.

Бачили і справжніх героїв, готових захищати будь-якою ціною свою батьківщину, професіоналів, десантуру з великої літери. Бачили і тих бійців, які виконують надважкі завдання, зовсім не вважаючи на себе. Більшість з них самовіддано бігають в кедах та майках без броників (з якими вони втричі повільніші). Їм потрібна неабияка стрімкість реакції, аби швидко заряджати зброю, відстрілювати боскомплект та ховатися в бліндаж.

Під час концерту біля штабу під Ізюмом стався цікавий випадок. Бійці сиділи зовсім поруч з нами. Виконуючи пісню «Накурила баба журавля», я занадто потужно дмухнув у музичний інструмент – казу, але він не долетів до підлоги, бо був миттєво перехвачений кремезним спецназівцем. Здавалося б, дрібниця, але мене вразила така мимовільна швидка реакція.

Звичайно, вистачає і неприємного. Дратують «рембо-фраєри», які красуються в суперамериканських камуфляжах, з іншого боку, вистачає і деморалізованого народу. У нас була така акція «Гітара

для солдата». Ми збирали по всій Україні гітари і відвозили їх на позиції. І от коли солдати, які більшменш володіють інструментом, починали грати щось на кшталт «Скорей би дембель, мне б домой...» з радянського минулого, у мене в душі все переверталось. Ніхто не знає наших патріотичних пісень, стрілецьких, у нас в цьому велика прогалина. Виходить так, що на державному рівні взагалі в плані патріотичного виховання нічого не робиться. Прикро, що на війні, де солдати мають стояти всі як один, є такі, хто налаштований просто відбутися своє, аби скоріше дотягти до «дембеля».

Зовсім інша ситуація в добровольчих батальйонах – підрозділі «Азов», Добровольчому українському корпусі. Відчувається, що люди свідомі, знають, навіщо туди прийшли. Вони добре розуміються на історії держави, історії перемог і впевнені в нашій силі. Те, що вони прийшли туди перемагати, а не гинути, читається і в їхніх очах, і в запалі. У будь-якому випадку, з такими бійцями можна перемогти. Якщо треба буде, вони і до Москви дійдуть. З ними приємно поспілкуватися і навіть зарядитися їхньою енергетикою.

Чим ближче до фронту, до кордону, тим серйозніший настрій вояків. Відчувається, що там є чимало людей з великим непересічним досвідом. Деякі з них пройшли і Афганістан, і Ірак, і Камбоджу, вони вміють воювати і вчать цього інших бійців. Якби їм дали можливість, вони б давно вже перемогли. З нашої сторони – та сама сила, тільки її треба організувати і чим раніше викинути за проданців з командного складу.

НІХТО НЕ ЗНАЄ НАШИХ ПАТРІОТИЧНИХ ПІСЕНЬ, СТІЛЕЦЬКИХ, У НАС В ЦЬОМУ ВЕЛИКА ПРОГАЛИНА. ВИХОДИТЬ ТАК, ЩО НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ ВЗАГАЛІ В ПЛАНІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НІЧОГО НЕ РОБИТЬСЯ.

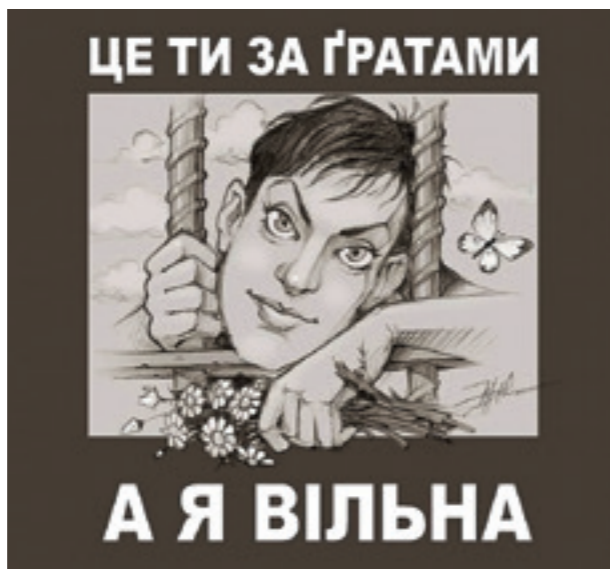

ПРО ЖАХИ-ШЛЯХИ

Ми давно товаришуємо з прикордонниками. І радує те, що серед них є дійсно герої. До речі, якось охоронці рубежу нас приємно вразили. Ми виступали з концертом у Кінологічному центрі, що у Великих Мостах. Після цього на нас чекав сюрприз: повз нас строем крокувала рота воєнків, співаючи нашу пісню «Попереду жахи-шляхи». Ця пісня вже стала популярною серед військових, проте перші, хто вирішив її виконувати, були саме прикордонники.

«OT VINTA» часто доводиться перетинати кордон. Останнім часом їздили в Гамбург, у бундесверівський госпіталь, провідати наших поранених пацанів, їздили з концертами до Польщі, Голландії, і зазвичай, ви знаєте, які трапляються проблеми на кордоні. А тут, опа, наші прикордонники! І часто для нас влаштовують спрощену систему проходження кордону, бо хлопці впізнають наш гастрольний бусик. Нещодавно їхали в Нідерланди на міжнародний фестиваль Lawland, а на кордоні застали довжелезну чергу. І я взявся пояснювати прикордоннику, що ми страшенно поспішаємо. «О, гурт «OT VINTA»! Пацани, ви для мене в госпіталі грали, я був поранений під Донецьком... Зараз допоможу!». І він пішов до свого начальника, щоб нас пропустили без черги. Торгаші матюкалися, думаючи, що ми дали «на лапу» цьому прикордонникові, а насправді ми свого часу зробили добру справу. І дуже приємно, що не все вирішується через гроші.

«БИТВИ ЗА ЗЕМЛЮ РІДНУ» І «КАРИКАДУРКИ»

Юрій Журавель створив ілюстровану книгу «Мазепа. Крок до правди» та малюнки до роману українських письменників Братів Капранових «Щоденник моєї секретарки», а також «Мальованої історії Незалежності України».

– Ваші чудові ілюстрації також прикрасили книжку з історії України. Як вам працювалося над створенням портретів історичних постатей?

– Для ілюстрування історичних досліджень від Трипілля до сьогодення я малював портрети видатних особистостей, таких як Мазепа, князь Ольберт, Святослав, сарматська цариця Амага, Аттіла, Левко Лук'яненко. Є особистості щодо яких не залишилося жодних зображень чи фотографій, наприклад, таких як цариця Амага чи Аттіла. Тож багато читав історичних свідчень, книг, архівних матеріалів, дізнався чимало нового й цікавого. До останнього часу побувала така думка, що гуни, правителем яких був Аттіла, – це люди азійського типу зовнішності. Насправді це були блакитнооки хлопці, так само як і кімерійці. Зараз вже стало відомо, що Ахїлл був кімерійцем, він народився десь під Керчу, тож він – прадавній українець. Ми повинні досліджувати свою історію, бо без справжнього, достовірного минулого немає і майбутнього.

– Чимало шанувальників із нетерпінням чекали виходу в світ Вашого двотомника «Карикадурки»...

– Зараз, чесно кажучи, трішки відпочиваю. Відчув, що дуже посадив зір, бо занадто активно малюю. За останні два роки було проведено надзвичайно серйозну роботу. Проте тепер є чим пишатися, бо це не якийсь там грантовий проект, а успішний національний продукт, від А до Я зроблений в Україні. Хочу подякувати доброчинцям, які «Спільнокоштом» зібрали гроші на випуск проекту, і виданню «Ініціал», яке виконало наше замовлення. Можна сказати, що люди передпла-

ВПЕВНЕНИЙ, НАСТАНЕ ЧАС, І МИ ЗА ДОПОМОГОЮ КРАУДФАНДИНГУ ЗБИРАТИМЕМО КОШТИ НА БУДІВНИЦТВО ДОРІГ, МОСТІВ, ШКІЛ, САДОЧКІВ, ВІДКРИТТЯ ПАРКІВ, ПАМ'ЯТНИКІВ. ЦЕ СТАНЕ МОДНО.

тили книжку наперед. Впевнений, настане час, і ми таким самим чином збиратимемо кошти на будівництво доріг, мостів, шкіл, садочків, відкриття парків, пам'ятників. Це стане модно. І рано чи пізно такі інститути влади, як облрада чи райрада, які вирішують заасфальтувати якийсь шматок дороги чи ні, просто розпустяться, і люди самі будуть робити великі справи.

– Майже щодня з'являються на Вашій сторінці у «Фейсбуці» нові образи. Звідки заряджаєтесь ідеями?

– Вони виникають самі собою. Мене якось питали, що мене надихнуло намалювати «Небесну сотню». Я відповів, що вона і надихнула. Тобто люди, які поруч, герої, яких не можна не зображати. Зараз такий час, що правда вийшла назовні, і одразу помітно, хто герой, а хто покидьок.

Останнім часом я взагалі не малюю жодних шаржів або портретів на замовлення, будь це керівник якоїсь корпорації чи генерал. Хто він для мене такий?! Мене він зовсім не надихає. Людина може або чимось мене вразити, або круто обгидитися у моїх очах. Путін, Янукович й інша сволота – чемпіони серед карикатур. Однак разом з тим є люди, яких приємно малювати, які відзначаються в сьогоденні. Крім того, малюю і згадую історичні постаті. Зараз дуже багато читаю з історії України. Нещодавно вийшов у світ ілюстрований мною календар під назвою «Битви за землю рідну». Для кожного місяця обираю подію, битву, коли українці надавали по голові москалям. Це й Орша 500 років тому, і Котопська битва, і похід Петра Сагайдачного на Москву тощо.

– Що Ви хотіли б побажати читачам нашого журналу?

– Насамперед бажаю завжди шукати правди, хай сила та впевненість крокує з вами, і пам'ятайте, що ви є нащадки славетних родів лицарів-переможців: Святослава, Данила Острозького, Виговського, Болбочана та інших. Зустрінемося після перемоги. К

Записала Тетяна ФІЛІПЕНКО

КОРДОН

